

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

615
9
R
48-10

CLARIS/

S I M I C E L E B E R R I M I Q V E

olim philosophi & medici, Petri de Abano,

D E V E N E N I S,

atque eorundem commodis

R E M E D I I S,

Liber plane aureus, per Ioan-

nem Dryandrum medi

cum, pristino suo

nitori resti

tutus.

AB.

R

Marpurgi ex officina Eucharii
Ceruicorni Agrippinatis,

ANNO M. D. XXXVII.

PRAEFATIO DRYANDRI IN
eundem librum qua theologus qui
dam ad futurum Concilium, Mantuæ ce-
lebrandum, concessurus, quomodo
uenena commode præca-
ueat, monetur.

ORNATISSIMO VIRO N.
IOH. DRYANDER.
S. D. P.

VI Hacte-
nus de Vene-
nis scripta re-
liquersit me
dici, non alio
quā iuuandi
studio scri-
psisse sua cō-
stat. Nec æ
quum enim
esse puto, ut quæ obsint potius q̄ quæ
profint posteritati commendare. Plecten-
dos etiam capite, ratio ipsa monet, si qui
Aa ij

medicinæ loco uenena, scripto diuulga-
rint uerum aliam instituti apud medicos
esse rationē, quis nō uideret. Ut enim apud
Iurisperitos dici solet, Ex malis moribus
leges bonas esse promulgatas, ita perditō
rum quorundam hominum μισανθρωπία
medicorum doctissima exercuit ingenia,
adeoq; de uenenis, qua ratione caueātur,
& propinata ne offendant, scribere com-
pulit, Sic Galenus, sic Auicenna, sic Di-
oscorides, sic quiq; probatissimi autores
medici, non grauatum inter cætera medi-
cinæ sua opera & uenenorum tractatio-
nem interponunt. Nec eos, q; peccare me-
dicos, quod uenena prodant, satiusq; esse
in uniuersum, ab hoc scribendi genere su-
per sedere q; κακούγγοισι quibusdam ho-
minibus, tela occidendi commōstrare, ca-
lumniantur, audiendos esse puto. Cum
nullum unquam in uita hominū tam re-
cte institutum sit negocium, quin si male-
uolus accedat animus, ad abusum rapi-
queat: Tollēdus ē medio erit ignis, aqua,
uīnum, omniaq; genera armorū, & quid
non? quod abutendi malitia, ea in uene-
num præsentissimū transformare queat.

Sic & ea simplicia, uenenorum nomine
inscripta, nō sui, sed abutentī natura, esse
uenena constat, ad medicinæ etenim spe-
culationē, siue tractationē, relata, omnia
professe obesse nihil cōstat. In loco enim
si utaimur rebus à deo creatis, uerum esse
quod in Genesi dicit Moïses, omnia pro-
pter hominem esse creata: et omnia crea-
ta esse bona, conuincitur. Hæc hactenus
propter quorundam corruptū iudicium
præfari, nō incommodè uisum est, quod
præter rationem, bonum unā cum in malo
tollendum esse statuūt quidam: nos secus,
iudicio rem fieri optamus. Neq; eos di-
gnos uita, qui uitam ueneno tollunt, esse
puto, qui hoc proposito scopo, uenena de-
scribunt, aut artem suam exercent, nō ut
prosint sed obsint, in hos quis non publi-
ce animaduerti æquum esse putet? Quod
supprimuntur autem perdendorum ho-
minum tormentis coacta fateri ueneficia,
non improbandum esse puto, quod ut su-
mus homines, ad mala q; ad bona pro-
clives magis, quædam non sine malorum
mala imitatione, prodi queant. Libuit hic
ex Galeno referre historiam qua colligi-

Salennus. **M**us olim misum fuisse studium occultādi, ea quæ uitæ hominū ueneficia obesse poterant. Sic, inquit, Venenatis adnumerantur huiuscmodi pleraque, quæ per uenas siue ad uentriculum, siue intestina sanguinis efficiunt purgationem. At id genus medicaminum nomina, non sane, si exquisite nouerim, unquam tamen scriptis manifestarem. Cæterum istuc solum referre decreui, quod in Thracum Bithynide, nobis tum pueris contigit.

**Historia
Saleni.**

Reperit nimirum homo quispiam herbā eiusmodi, ut quisquis hanc sibi applicasset, sanguinem excerneret, atque hoc pacto interierit. Compluribus itaque par ratione mortem obeuntibus, dum sedulo ad facinus scrutādum satageretur: inuentus tandem ueneficus est, & ad populi praesidem ductus. Porro certum erat praesidi non hunc modo ē medio auferre, uerum etiam, alius si quisquam aut hunc docuisse, aut ab hoc edoctus fuisset. At iste didicisse herbam uenime fassus est: sed gestasse quondam in suburbium iecur suillum, atque id uentre admoto, reposuisse secus herbam, dum autem illud iterum le-

uasset, conspexisse ex uniuerso iecinore, in
herbam promanatēm cruentam sanieū,
hincq; conjectura assicutum, uero scilicet
consentaneum esse, hanc herbam sanguis
nem detrahere, porrexisse, sed enim expes-
tiundi nomine cuidam ē supuenientibus
hominibus: quū aut iuxta ac sperarat of-
fendisset, in noxam reliquum usurpasse:
Verum etiam neq; alteri cuiquam homi
ni se herbam ostendisse affirmabat. Hæc
inquam uenenator ille tormentis ualen-
tissime adactus confessus est.

Tum præses eius gentis ex relatione
(siquidem ingēti copia hanc passum nasci
assebat) obuolutum oculos, necandum
producī mandauit, ne cui interea uidelis-
cet hanc indicaret. Ergo plura, ò optime,
inuentum iri medicamina, quæ facultatem
eiusmodi obtineat, ut uel ab initio sanguis
nem statim detrahant, conueniet.

Verum enim uero reticeri hæc con-
sultum fuerit, perinde ac cætera quoq; ue-
nenata, à nemine metis compote produn-
tur. Quod autem non defuerint, qui erga
horum doctrinam tam extiterint præpo-
stere largi, ut uel prodigiosam quandam

ostenderint Venerem, atq; singulorū uenienatorū descripserint constructionem: non hi reuera in albo prudentium deprehendentur quēadmodum ne uos quidem si ex nobis sciscitemini, quānam sint phar-maca, quā sanguinē ciant. Hactenus Genus, uerū quid facias, ut est corruptum hoc maxime seculū. Repertæ sunt artes, quibus inopinato inter gratissimos & cibos & potus, quo plus sit periculi, propin- nantur mortis aculei. Cui malo quā na-tio, longis retro seculis magis indulserit, nouimus omnes, quantum ingenij, quan-tum sumptus ad perdēdum collocarint, nonnullis suo etiam incōmodo est notū. Contra hos ut muniamur rectius, cū ex insidij, non aperto marte adoriuntur, nō solum hostem, sed amicissimum quenq; multum referre putabam. Si ex medico-rum qui de uenenis scribunt librīs, petan-tur recta consilia. Ex his autem, qui recen-tiori hoc nostro uixerunt seculo, autorib; medicis, num quis sit qui rectius uene-na prodat, atq; eorundem curā medicam proponat, hoc uno Petro de Abano, scio nemini, partim quod ingenium erat ho-

mini, ad medica perquirenda acerrimi,
partim quod in eo regiois loco uersatum
esse autorem constat, ubi tam uenenorum
quam pharmacorum non contemnedus
erat usus. Hunc itaq; libru humanissime
N. si diligenti lectione familiarem tibi fe-
ceris, procul dubio non est, quod neque
Mantuæ, neque uspiam locorum ueneni
periculū quoquo modo suspiceris. Vale,
Datum Marpurgi, tertio Idus Martij An-
no. 1557.

Aa v

DE PETRO APPONIO

Petrus Apponius, ille est, quem
Conciliatore uocat uulgo, the-
orius medicus, sed plane do-
ctissimus & acutissimus, Bononiæ
docuit & decessit fere octogenarius.
Tanta fuit eius celebritas, ut uoca-
tus ad ægrotos, non minoris condu-
ci se pateretur, (idque extra urbem)que
quinquaginta florenis in singulos di-
es. Vocatus ab Honorio Pontifice
III. ceterum statui sibi paciscebatur:
sed cum sanitatem ille recuperasset,
mille donatus fuit.

T A B V L A C A P I T V M

tractatus Petri de Abano de

remedijs Venenorum.

De diuisione uenenorum	Caput 1
De unoquoq; ueneno in speciali	caput 2
Ad sciendum secundum quem modum uenenum in- terficit aut nocet	caput 3
De precustodia & cautela, ne aut uenena propinen- tur, aut propinata non nocant	caput 4
De signis & curis cuiuslibet singularis ueneni pro- pinati, & primo de argento uiuo	caput 5
De gypso	caput 6
De scoria æris	caput 7
De scoria ferri	caput 8
De lapide magnetis	caput 9
De lapide lazuli	caput 10
De arsenico sublimato	caput 11
De lithargyrio.	caput 12
De Cerusfa	caput 13
De chalchumenon, id est, uiride æris	caput 14
De Plumbo usto	caput 15
De asuro, minio aut zenabrio	caput 16
De realgare	caput 17
De cicutæ	caput 18

De succo tithymalorium	caput 19
De succo cucumeris	caput 20
De succo usneæ	caput 21
De radice bothormarien	caput 22
De succo coriandri	caput 23
De succo mandragore	caput 24
De succo papaveris nigri	caput 25
De opio	caput 26
De succo scamoneæ	caput 27
De apio rísus	caput 28
De succo cherueæ	caput 29
De succo napelli	caput 30
De succo oleandri	caput 31
De succo mezereon	caput 32
De succo hellctori	caput 33
De alphefira	caput 34
De succo bryoniae	caput 35
De cornibus spicæ	caput 36
De cornibus oleandri	caput 37
De cornibus beduguar	caput 38
de anacardis	caput 39
de nucibus & auellanis	caput 40
de malo castoreo	caput 41
de malis fungis	caput 42

de nuce uomatica	caput 43
de coloquintida	caput 44
de fico Pharaonis	caput 45
de semine Iusquami uel hyosciami	caput 46
de granis cocognidijs	caput 47
de baccis lauri rancidis	caput 48
de cataputia uel catapotia	caput 49
de semine urticæ	caput 50
de semine papaveris nigræ	caput 51
de semine hellebori	caput 52
de semine cicutæ	caput 53
de semine humidi coriandri	caput 54
de semine serpentariae	caput 55
de morsibus aut puncturis ab aliquibus animalibus uenenofis	caput 56
de morsu uipere	caput 57
de morsu scorpionis	caput 58
de morsu araneorum	caput 59
de morsu ratelæ	caput 60
de morsu apum	caput 61
de mordicatione animalium	caput 62
de morsu canis	caput 63
de cantharidibus	caput 64
de lacte	caput 65

de assatura suffocata	caput 66
de piscibus frigidis	caput 67
de cerebro cattæ	caput 68
de extremitate caudæ cerui	caput 69
de sanguine bouino	caput 70
de sanguine bufonis	caput 71
de sanguine hominis cholericæ rufi	caput 72
de sanguine menstruo aut leprosi	caput 73
de morsu hominis ieiuni	caput 74
de morsu serpentis ulmo	caput 75
de felle leopardi	caput 76
de salamandra	caput 77
de lepore marino aut rana marina	caput 78
de morsu muris, simiæ, & cattæ	caput 79
descriptio bezoartice uitutis ad unumquodq; ue- nenum, & de duabus difficilib. quæstionib. ca. 80	
de quæstione, utrū theriaca magna sit bezoar ca. 81	
de lapide begaar uel bezoar ex Pædectis colūna	71
de uenenis prohibendis	col. 75
de uenenis datis	ibidem
ab homine uel a simiam mortis	col. 76
de serpentium morsibus & uenenis pellendis ibidem	
de ictibus scorpij & morsibus muris cæci, siue ar- næi,	col. 78

REINHAR
DVS HADAMARIUS
LECTORI, S.

**Vt neq; fūctilibus, neq; cū uetus ardet in auro
Setinum lato, mista uenena, bibas.**

**Nobilis hæc medici præsentia pharmaca Petri
Arripe, sic oberunt nulla aconita tibi.**

**Nō fungi, scoriæ, tithymalli, strychna, cerussæ,
Scorpio, Cātharides, bufo, rubeta, draco:
Nec Scytale, Prester, Seps, Hydra, Chelydrus,
Lophites,
Damna tibi facient morsibus ulla suis.**

**Pontica ter uicti celebras medicamina regis:
Omnibus attolles hæc potiora modis.**

†

PROLOGVS.

 ANCTISS. IN C H R I-
sto patri & dño dño Sixto,
diuina prouidentia summo
Pontifici, Petrus de Abano
minimus medicorꝝ, cum deuotione præ-
sens scriptum, tam uestræ petitioni quām
p debiti solutione afferre iuxta posse obe-
dire propono: ut sanctitati uestræ, tum ad
profectum corporis, tum ad scibilia coau-
gēda, tractatum utilem non minus quām
breuem de Venenis inscribam.

Primo siquidem, diuisionem faciam de
uenenis. Sunt eīm nobis magis nota, quæ-
cunq; p partes diuidunt quoddam totū.
Libri er-
gumērum
z diuisiō.

Secundo, unīquodq; diuisionis mem-
brum resoluā hinc ad terminū singularē.
Sic enim cuiusq; rei scientia cōpletur, à ge-
neralissimis ad specialissima descēdendo.

Tertio, describam modum, secundum
quem uenenum mortificat, & nocumen-
tum inducit humano corpori proxima-

A

tum. Inde naturam notitia curationis in arte medicinæ uenatur.

Quarto, sermonem faciam de præcūstodia & cautela; ne aut uenena propinētur: aut si propinata sint, nō noceāt. Præcustoditiua em̄, ars est, curatiuā excusans.

Quinto, signa ponā, & curas, ad quodcunque uenenum assumptum, & ad eius nocumenta introducta.

Sexto & ultimo, uirtutes bezoarticas (i. à morte liberates occulta uirtute potius, & diuina, q̄ cōplexiōe uel natura) ad quodq̄ uenenuū describā: Et cū hoc soluēs quæstiōes duas difficiles ualde: Quæ pri
ma erit theriaca magna, utrū theriaca sit alicui ueneno bezoar uel medicina: Et se-
cunda erit, utrū uenenuū aliquod possit ad certum tempus taliter exhiberi, q̄ ex eo quis ad illud tempus moriat, & nō ante.

Questio-
nes due.

De diuisione uenenorum.

Cap. I.

Quia uenenum oppositū est cibo nostri corporis: ideo sicut cibus efficiatur pars nostri corporis, & se totum assu-

milat parti nutritæ, uicem tenens partis
 dissolutæ: ita uenenum, nostrum corpus
 seu partē, cui approximauit, ad suipius
 uenenosam naturam totum trahit, & cō-
 uertit: & deniq; assimilat sibi ipsum, adeo
 ut sicut animalia è terra nascētia, quorum
 natura cibos conuertit in speciem nutri-
 torum, à nobis comesta, in nostrum alimē-
 tum conuertuntur, & speciem: Ita quæ-
 cunq; corpora ueneno sunt iuncta, si com-
 edantur à nobis, trāseuntia faciunt nostra
 corpora in uenenum, quoniā omne agens
 præstantius est patiente: sic nostra sub = Actinam
forti⁹ suo
passivo.
 stantia per modum passiū, trālit ad præ-
 sentiam ueneni: quod se habet p modum
 actiū in ueneno, sicut palea subiecta igni,
 transit in ignem: Est enim ignis totus acti-
 uis ad paleam. Quare sapientes medico-
 rum uenenum dixerunt esse de genere re-
 rum interficientium complexionē & cō-
 positionem: & interdum inducentium so-
 lutionem cōtinuitatis: ita ut ægritudines,
 quæ ex uenenis accidūt, sint de generibus
 communib; & nō proprijs. Diuiditur Dissolve
veni.
 autem uenenum tribus modis. Nam uno

DE R.E.M E D I I S

4

modo cōsideratur, prout fit diuīsio gene-
ris in species. & scđm hoc dixerūt Auicē-
na & Auerrois: q̄ uenenor̄ aliud ē de mi-
nera; aliud de uegetabilib. aliud de aīalib.

^{Uenenūde} ^{munere qđ} De minera quidem est, ut quæcunque
sub terra generata perniciōsam habent
naturam: ut argētum uiuum, & gypsum
& æs: & quidam lapides, ut magnes,
& lapis armenius non lotus, & plumb-
um ustum, & arsenicum, & realgar, &
cerusa plumbi: & de multis alijs: de qui-
bus infra in speciali dicetur.

^{Uen. & ve} ^{getabilib⁹} De uegetabilib⁹ uero sunt, quæcūq̄ plā-
tarū contrar̄issimæ sunt naturæ cibali, ut
aptænatæ nō sint ad nutriti spēm cōuerti:
sed potius sunt prōpta cōuertere: ut helle-
borus, & turbith nigrū, napellus, & gum-
ini napelli, & fungi quidam, & tubera: &
uiduā faciens, & mezereon, & oleander,
& apium risus, &c.

^{Uen. & ani} ^{malib⁹} ^{sumpta.} De aīalibus aut, uenenosa sunt oīa, quoꝝ
natura longissime distat ab humana cōple-
xione: aut opposita & inimica est speciei:
qualia sunt serpentes, & dracones, & thi-
ri, & uiperæ, & lepus marinus, & carnes

VENENORVM.

assatae & statim suffocatae, & pisces frigi-
di, & morticinæ carnes, & etiā putridæ,
& quæ à fulgure sunt percussa & mortua,
& quæcunq; sunt patientia rabiæ, & mul-
ta quæ infra in speciali dicentur.

Secundo modo cōsideratur uenenum Alia dīf-
fīlo venemī
q; ad nos.
relatū ad nos: & secundum hoc dixerunt,
Venenum aliud est assumptum intra cor- Ue. assūm-
ptū in cor-
pus nēm.
pus: & aliud extra. Quod uero est assum-
ptum intus, est de genere potionum per-
nicioſarum, datum sub specie cibi, uel po-
tus, uel medicinæ. Et hoc est, quod pluri-
mum fit: à quo reges, & prælati, & ociosi,
cavere debent. Quod uero extra est, dici- Ue. ab ex-
tra corp^o.
tur reptilium mortus: sicut cum uisu, aut
auditu, aut gustu, aut tactu, aut odoratu,
sentitur uenenum. Visu quidem, sicut ue- Uene visu
nocens.
nenat basiliscus. Auditu, sicut uenenat se-
pens quidam in nubia, qui est corpulen-
tiæ duarum palmarum, acutum habēs ca-
put, uiridis existens coloris, q; regulus uo-
catur: sibilando em̄ aues, & animalia eum
audientia, interemit. Gustu quoque, sicut Ue. gustu
interemēs
aspis surda, quæ sputo suo, quos tāgit, in-
terficit: & thirus, quos mordet, & uipera,

A in

Tactu. peregit. Tactu uero, sicut serpens, quem miles (de quo Auicenna dicit) interfecit lancea; & ex contactu lanceæ, manus militis, & totum corpus fuerunt mortifica ta: & sicut piscis quidam, qui stupefactor uocatur: de quo Galenus dicit, q̄ cum in trate rete, pescatoris manus & brachia stu pefiunt, instantum q̄ insensibiles efficiuntur. Odoratu uero, sicut quidam fungi perniciosi, de quibus dicit Ralis, q̄ cum euelluntur à terra, & odorati interficiunt odorantem.

**Alia diu-
lio veneni
quantuad
specificam
differentiā.** Tertio modo, consideratur uenenum, quantum ad specificam differentiam, qua differunt species à specie: & secundum hoc, dixerunt omnes medici & philosophi na turales, quod uenenum, aliud est, quod facit operationem suam à qualitate sua, siue à complexione: & aliud, quod facit hoc idem per uitutem fluētem à tota specie: quod medici formam specificam uocat: quod nihil aliud est, nisi meritum, quod unumquodq̄ compositū ex quatuor ele mentis, secundum maiorem & minorem proportionem ipsorum elemētorum, in

**Specificā
forma que**

composito sortitur & meretur breue ab influentibus stellis fixis, quæ species inferiorum compositorum respiciunt, & prout ipsorum materiæ apte fluunt, iuxta illud: Virtutes stellarum uehuntur inferius, mediantibus lineis pyramidalibus & rectis, quæ in lumine ipsarum stellarum firmantur, q[uod] lumen per lineas diuersas uenit de stellis depergit uirtutes specificas, quas derelinquit in compositis, secundum q[uod] componentia meruerunt. Et hoc est, quod recte Auicena dicit in canone: q[uod] talis forma specifica aduenit rebus, post primam complexionem elementorum in composto. Et quia ignoramus in æternum quantitates & pondera elementorum in compositis: ideo tales formas specificas, aduenientes iuxta meritum talis & talis proportionis, in compositis necesse est ignorare: neq[uod] de ipsis plus scire possumus, nisi quantum præbet hominum experientia: & propterea in talibus plus conseruit experti, q[uod] rationales medici: sicut bene in proœmio metaphysicæ Aristoteles dicit: Venenum ergo, quod à qualitate so- ue. sedis
qualitatē
conside-
rata,.

Uene. calidum quo corrupat Ita facit operationem, uariatur secundum diuersitatem qualitatum. Nam aliud calidum, aliud frigidum, aliud siccum, aliud humidum. Calidum quidem duobus modis interficit: quia aut calefaciendo corrigit interius assumptum usque ad cor, & extra appositum usque ad medullam ossis: & sic interficit soluedo continuu, quale est lepus marinus. Aut calefaciendo inflammat, & intus exteriusque ad cor: & sic interficit substantiam cordis superflue inflammndo:

Uen. frigidum duobus modis interficit. Sicut euphorbiu & hellebor. Frigidu uenenum similiter interficit duobus modis, scilicet, aut stupefaciendo propter maximam eius frigiditatem, usque cor reddatur immobile: & hoc est tale, quale est opiu:

Opilando. aut opilando uias anhelitus, & claudendo, ita, quod quasi anhelare non possunt, & usque ad cor aufertur anhelitus: & hoc ta-

Siccum uenenum interficit. le, quale est plumbum ustum. Siccum uero uenenum interficit duobus modis, scilicet,

Consumendo humidum. aut consumedo humidum sanguine cordis, & quasi in crustam conuertendo: & hoc tale est, quale est calx non extincta, &

Separando colcotar. Aut separando partem à parte,

donec omnia membra usque ad cor, & in
minimas partes non liquefiant, sed soluen-
tur: & hoc facit tale, quale est realgar. Hu-
midum uero uenenu, dicunt quidam non
snueniri: quoniam non ascendit humidi-
tas ad quartum gradum: & quartus gra-
dus uenenosam reddit qualitatem: quoni-
am corruptium est & mortale. Sed Ga-
lenus narrat de uno, quē in somno serpēs
quidam momordit, & excitatus non ua-
lens surgere: tractus per manum, reman-
sit caro corrupta & putrefacta super ter-
ram, & ossa denudata apparuerunt: unde
ex putrefactiōe occulta, & facilis carnis fo-
liatiōe, probat Galenus uenenu esse humi-
dum: ex hoc genere, secundum aliquos,
argentum uiuum uidetur esse uenenum:
quod solum humidum in quarto gradu
esse fatentur. Sed uenenu quod à tota spe
cie soluente virtutem, siue à tota substan-
tia, siue à forma specifica est, interficit: nō,
quia calidum, neq; frigidum, neq; siccum,
neq; humidum: sed quia tale: quia oppo-
sitam habet virtutē ad ultam hominis &
sanitatem: & id uenenum, in quacunque

humidū
ven. quare
non repert
atur.

Historia
ex Saleno

tie a tota
specie le-
dens.

DE REMEDIIS

paruitate sumptum, ita etiam ut sensum intus fugiat, interficit, multiplicando se ipsum: quoniam quacunq; humiditatem nostrum corporis inuenit, ipam statim in uenenum conuertit: & hoc uirtute suae speciei: & tale est, quale est napellus.

De unoquoq; ueneno in speciali.

Cap. II.

VEnena mineræ specialia & plantarum & animalium non nisi nota & famosa dicemus: ne occulta narrantes, virus in angues adiceremus ob eam eius solam caufam, ut præuisa minus lædant, aut nunquam lædant. Hæc scribuntur, non ut alios lædere doceamus. Mineralia igitur uenena quædā sunt à natura: quædam ab arte procurata.

A natura quidem, quæ in uentre terræ generantur, & horū unum est argentum uiuum: quod intus assumptū quandoque interficit, sua humiditate putrefacere faciente humiditatem coris naturalem: quandoq; autem interficit, sua frigiditate actuali congelante cor. Cuius signū

Ue. mineralia a na-
tura.

Argentum
uiuum frigi-
de naturæ

est, quod quidam apothecarius, cū de nocte tempore magni aestus sitiret, tentans inuenit ampullam plenam argento uiuente, quod bibit, & mane inuētus est mortuus, et inuenientes argentum uiuum exire de ano, anatomiatus fuit, & inuētus fuit sanguis circa cor coagulatus, et ipsum cor similiter. Inuenientq; in stomacho ferè libram unam argenti uiui. Aliud est argentum uiuum, quod fit ab arte alchymiae sublimatum in alludel, quod est uas alchymistarum; et istud est deterius et magis perniciosum q; naturale: quoniam minerale saepe per uentrem secedit, uel spōte, uel clysteri, sed sublimatum assumptum interius corrodit intestina, et apostemat cor, et retinetur urina, et prohibetur eius exitus, et moritur. Extinguitur etiam argentum uiuum cum forti admixtione saliuæ hominis, donec dispareat. Quod si proieceris super ipsum aquam feruentem, et residierit ad primam dispositionem, non est extinctum, et hoc deterius est q; purum uiuum, et minus malum q; sublimatum. Secundum uenenum, quod est a natura ma-

Apothe-
carius ex-
pectu ar-
gentivii
mortuus

Arg viuū
arte para-
tum, dete-
rius est.

Extinctio
argēti vi-
ui quo sit.

**Gypsum
vene.** neræ, est gypsum, quod intus assumptū sua frigiditate coagulat sanguinem, et inspissat spiritus, et inducit difficultatem anhelitus, et deinde moritur. et hoc datum crudum in potu tritum; coctum uero, nō est uenenū, sed medicina styptica ualde, nascitur autem in uenis terræ montosæ.

**Scoria
ferri.** Tertium est æs, quod metallinam habet naturam, compositum ex argēto uiuo et adurēte sulphure ad formā tuberis deducēte, quod quidem cum per fabros percūtitur, et maliatatur, scoriae, quæ cadit et datae in potu uenenant, et uentrem fortiter soluere faciunt, et hoc medici uocant Tubel æris, inde etiam uinū, si reponatur in vase æneo, aut cupri, aut electri, et bibatur, uominere facit. Tertium est scoria ferri æruginosi, et ipsa ærugo, quæ intus assumpta adhærendo intestinis exiccat humiditates et corpus, et senectam inducunt, id est, quandam ægritudinem, quam medici marasnum uocant. Utuntur autē medici scoria ferri cōsolata, in curatione multarum ægritudinum. Quartum est lapis magnetis, qui assumptus intus melacholi-

**Aerugo
ferri.** tur, uominere facit. Tertium est scoria ferri æruginosi, et ipsa ærugo, quæ intus assumpta adhærendo intestinis exiccat humiditates et corpus, et senectam inducunt, id est, quandam ægritudinem, quam medici marasnum uocant. Utuntur autē medici scoria ferri cōsolata, in curatione multarum ægritudinum. Quartum est lapis magnetis, qui assumptus intus melacholi-

cum, et lunaticum, et præstigiatum facit
 recipientem. Utuntur autem eo medici
 consolato cum alijs medicinis, in curatio-
 ne melacholiae. Est autem lapis iste dua-
 rum specierum. Una est, quæ trahit ferrum,
 uertens illud ad polum septentrionalem,
 ubi dicitur esse minera magnetis. Alia, quæ
 trahit carnes humanas uerens tractum uer-
 sus polum meridianum, ubi dicitur esse
 minera ipsius. Hæc autem trita et data in
 potu uiscera contrahit, et in globum red-
 dit. Quintum est lapis armenius, qui ru-
 beus est, et assumptus intus, si non est lo-
 tus, secundum doctrinam medicorum est
 uenenum uomitiuum. et eo utuntur me-
 dici in cura melacholicæ passionis. Sextum,
 est lapis stellatus, quem medici uocant la-
 zuli, qui si non fuerit lotus datusq; in po-
 tu, subuertit stomachum, et dolorem inte-
 stinorum facit, quo utuntur medici contra
 quartanam. Septimum est arsenicum, si= Arsenicæ,
 ue auripigmetum, quod est de specie gy-
 psi (ut dicit Albertus) quod caliditate &
 siccitate sua et perniciofa natura uenenu-
 est pessimum, putrefaciens, et ualde mor-
 talius.

tificatiuum. Sed si sublimetur secundum alchymiam in uase alludel, est pessimum uenenum intus assumptum, et si saepius sublimetur, efficitur albissimum, et tanto dete-

**Venena p
artem pa
rata.**

**Lithargy
rium.**

Cerusa.

**plumbum
vstum.**

Asurum.

Realgar.

**Vegetabi
liuvenena**

**Succive
nenos q.**

rius efficitur uenenum. Venena uero, quae per artē fiunt, Lithargyriū quod ex plūbo fit fuso in olla, cum testis ollæ fractis,

quod assumptum intus, facit intestinorū

stypticitatē. Sic cerusa et calchucechuimenon, quod quidem corrosuum est et ue-

nenum ē mortale. Est et plumbū ustum,

quod fit ex sulphure et auripigmēto, qđ est uenenum, opilans et interficiens suffo-

cando. Est et asurum, quod fit ex lapide la-

zuli, quod est uenenum exiccatum. Est &

realgar, qđ ex sulphure et plūbo fit, cor-

rosiuuni existens uenenum intus assum-

ptum. Vegetabilium uero uenena, quæ-

dam sunt succus herbarū, quædam uero

semina ipsarū. Succus quidem cicutæ, et

succus tithymalor̄, et succ⁹ cucumeris asi-

nini, et succus usneæ, et succ⁹ bothormari-

en, et succus coriādrī, succus mādragoræ,

et succus papaueris nigri, de quo opū fit,

et succus corioliæ lactatis, de quo fit scā

monia, et succus apij risus, et succ^o ceruæ,
i. gyrasolis, et succus napelli, et succ^o ole-
andri, et succ^o mezereon, et succ^o hellebo-
ri nigri, et succus alfæfiræ, id ē, uitis albæ,
et sucus bryoniae. i. cucurbitæ sylvestris,

De fructibus uero sunt cornua oleandri, et cornua bedeguar, et anacardii, et nubes, et auellanæ rancidæ, et nux uomica, et coloquintida, quæ solitariæ fiunt, nata in arbore sua, et ficus Pharaonis, et poma mandragoræ. Semina uero sunt, iusquiamus et cocognidij, et baccæ lauri râcidæ, et catapuciæ, et semen urticæ, et semen pa-
paueris nigri, et semen hellebori, et semē cicutæ, et semen coriandri humidi, et se-
men serpentariæ: quæ omnia comesta uer-
bita, aut perimunt modis supradictis,
aut infirmitant corpus et alterant. De ani-
malibus uero sunt quædam de cerebris
ipsorum, quædam de caudis, quædam de
sanguine, quædam de saliuâ & sputo, quæ-
dam de fellib^o, quædam de toto corpore.
In cerebro quidem cartæ uenenuum est per-
niciosum, faciens hominem amentem. Si
militer in cerebro uespertilionis. In cau-

fructus
venenosi q

Semina
venenosa.

q.e. ex ant
malibus
desumpta

**In canda
vene.** da uero cerui, uenenum est pessimum, propter quod uenatores extremitatē caudæ cerui, quando uolunt ceruum comedere, abscindunt. Similiter in cauda scorpioris, et rutelæ, et uespæ, et apis, et exanguum animalium, et quorundam serpentū.

**Sanguis
venenū.** In sanguine uero, sicut in sanguine bouis ueteris, et in sanguine bufonis, et eius sputo, et in sanguine hominis cholericæ, rufi, in furia positi, et in sanguine menstruo, et in sanguine leprosi.

Sputum. In sputo uero siue in saliuâ hominis iejunii, non ad hominem, sed ad scorpiōnem & serpentem. In sputo bufonis, et sputo et saliuâ uiperæ, quæ cum coire uult cum pisce, uenenum deponit in litore super lapidem quendam, deinde rediens, suum colligit uenenum. Et in saliuâ et spuma canis rabiosi, et saliuâ cattæ, simæ et muris, et hois iejunii, faciētis morsum.

Saliva. De fellibus uero, sicut est fel leopardi, quod est uenenum a forma specifica statim pariens.

De toto uero corpore, sicut sunt cāthrides, et salamandra. De quorū omnium

summa dictum est, q à qualitate, aut à spe
cie interficit prædictum uenenum.

Ad sciendum, secundum quæ
modum uenenum interfici-
cit aut nocet.

Cap. III.

OMNIS namq uenenum, inquatum est
uenenum, oppositam habet qualita-
tem corpori nostro. Hæc autem opposi-
tio magnum dubium facit, quomodo &
qua uia uenenu ad cor hominis transitum
patiatur. Nam, aut uenenum trahetur à
corde, sicut ferrum à magnete: aut ipsum
trahit ad cor, aut utroq modo: corde scilicet
attrahente, & ueneno currēte. Quod si nullo prædictorum modorum erit, asse-
rere relinquetur: quod nullo modo uene-
num ad cor transire possit: & sic cessabit
oppositio ueneni ad ipsum cor. Quo pos-
sito, dicemus uenenum non esse perem-
ptivum cordis, cuius oppositū uidemus,
q assumpto ueneno perniciose, ut napel-
lo, statim syncopis appetit, quæ passio est

cordis, & tremor cordis & pulsus, defec-
 tus & omnia accidentia cordiacæ passio-
 nis. Propter quod sciendum est, q̄ cor
 sanguinē & spiritum dūm est sanguinum, sicut & cætera membra,
 ad se trahit. Cor sanguinū nihil attrahit, nisi sanguinem sibi consimi-
 lem & spiritum, quorum unum reponit
 in dextro uētriculo cordis, et alterum in
 sinistro. Quando uero infirmum est, tra-
 hit ad se qualitatē contrariā sui nocumen-
 ti, sicut, quando est super calefactum, at-
 trahit ad se aerem frigidum, et hoc, facie-
 et sanguinem frigidū, per uirtutem na-
 turalem attractiū sui similis, dū ipsum
 est in potestate naturæ, et per appetitum
 sensitū animalē, quo unsū quodq; mem-
 brorum læsum, appetit deliciam, et sensit
 conueniens et contrariū sui nocumenti.
 Venenum ergo, ut cū in nullo participet
 cum complexione cordis, et natura ab
 ipso corde dum sanguinū est, nō trahitur, imo
 refugiet illud tanq; inimicū oppositum:
 quando uero cor esset infirmū, ex appe-
 titu sensit, imo appeteret, et traheret con-
 trarium suæ passionis. Et secundū istum
 modum, uenenum ueneno curatur. Nam

quando aliquis uenenum assumpfit, puta ^{venenum} opium, quod in frigidādo corpus usq; ad ^{veneno} cor, et deinde coagulādo sanguinē corde, ^{tollit} ^{pro} ^{batur}, ex quo mors introducitur, ante quam cor sensum amittat, ex frigiditate opij sentiēs nocumentum, desiderat medicinam calidam. Et si detur castoreum, quod de se est in genere uenenorū, ipsum castoreū cor trahet, mediante appetitu sensituo, nō ut uenenum oppositū substantiæ cordis, sed ut oppositū qualitatis malæ introducta per opium. Hæc autē ratio nō plus monstrat, quando cor attrahit ad se uenenum, nisi sic quodlibet membrorum infirmū ad se trahat oppositā qualitatē. Præterea dato, qd cor, qn sensit nocumentum ueneni frigidū, uirtute appetitus sensitui appetat medicinam calidam, et ipsam ad se trahat, adhuc stat quæstio, quomodo illud uenenum primitū datū transiuit ad cor. Quare dicēdum uidetur, quod nullo modo cor ad se unquam uenenum trahit, quoniam neq; in quantum simile est cordi, quia nullam similitudinem cū ipso habet, nec in quantum contrarium, quoniam cor nun

quam fuit talis dispositionis, quod uenenum esset oppositum illius. Nec potes inferre ex hoc, nullā esse oppositionē inter cor et uenenū, qm̄ licet cor uenenū nō trahat, uenenū etiā licet nō currat, neq̄ etiā utroq̄ modo cōtingat, est tamē dare aliū modum, quo directe apparet oppositio et peremptio manifesta. Nam uenenum quoniam actiuum est, a forma quam habet, perniciōsam & destructiuum cordis, quicquid tangit in corpore humano, conuertit in illam speciem uenenosam, et se ipsum multiplicat, inficiēdo humiditates nostri corporis in uenenosam naturam, q̄ multiplicata auget uirtus ueneni. Nam dicitur in geometria, q̄ geminata quantitas augmentat uirtutē. Vnde ex inodico ueneno assumpto conuertente, quod tangit ad suū simile, augetur uīrus & multiplicatur: ita ut de facili p̄ modū continui corporis, cuius extrema se tangunt, attingit parum in quantitate uenenum ipsum cor, quod etiam tangit, conuenit ad uenenum, & ex eo tunc sp̄ritus uītalis non habens debitum organum, in quo residat,

Alius modus quo uenenum cor ledat.

Uenenum quē tangit ad suū simile reddit.

cedit formæ ueneni, & egrediens de corde, dimittit cor & corpus sine motu: Et hoc est mors, cuius signum est, quod ille lud cadauer, si comedatur, uenenum efficitur comedenti. Est tamen adhuc scendum, q̄ arteriæ cordis & ipsi uentriculi cordis motu diastroles et systoles, id ē, per modum naturalem attrahendi et expellendi, quem habent cōtinuo, quāto tempore uiuit animal, attrahunt ad se circunstantem spiritū, ita quod etiam arteriæ, quæ ad cutem terminantur, per poros suos aereum exteriorem continentem nos attrahunt usq; ad cor, & per easdem cor exsufflando expellit calores et fumos, ita q; si aer continēs nos fuerit uenenosus et pestilentialis: per ipsas arterias motu dilatationis attractus cor inficit, et inde aegritudines pestilenciales contingunt, non quod arteria uel cor de sui natura uenenum trahat, sed quia sub specie aeris et spiritus, attractus uenenosus uapor ingreditur. Et secundum hoc dixerunt sapientes, quod est uenenum, dormire seu degere sub arbore nucū, & in hortis cauliū, et sub umbris.

Insensibili-
lis transpi-
ratio an at-
tractio per
poros ve-
nenum ate-
trahat.

Decubitus
sub quibus
dā arbori-
b⁹ veneno-
sus.

bra oleadri, et balneari in aquis, sub cuius
 rīpis oleander, et arbores uenenosæ cre-
 scunt. Narrat enim Galenus de quodam
^{Historia ex sale.} qui se balneauit in balneo, calefacto de li-
 gnis excisis de caueris serpentum, qui
 mortuus fuit ex uapore lignorum, cum
 quib⁹ fuit balneum calefactum infectum
 ueneno. Et Aristoteles in libro de propri-
 etate elementorum et planetarum, dicit,
 quod tēpore regis Philippi, omnes mer-
 catores transiuntes per quandam uiam,
 quæ ad ciuitatē applicabat, quando erant
 in parte illius uiae, in qua duo mōtes, unus
 hic, & alter hinc existebant, statim morie-
 bantur. Et tunc Socrates parari fecit ca-
 ueam uitream in quam intrās, se illuc ius-
 sit portari, & respexit duos serpētes, unū
 in uno monte, & alium in reliquo existen-
 tes, qui aerem illius loci inficiebant, unde
 transiuntes moriebantur. Rufus etiam
 dicit, quod antiqui reges fecerunt puellā
 nutriti napello, ut per eius anhelitum &
 amplexum, cum ea coētis morerentur.
 Similiter in fentinis nauium & in cauer-
 is profundis, & in locis inhabitatis, & in

<sup>Alia histo-
ria.</sup>

^{Spanbeli}
 eu & cōple
 xū puele
 morui.

locis foetidis propter aerē attractum ha-
 bitantes, uenenantur. Dicit namqz Auicen-
 na in capitulo primo, quod nulla res est
 magis inimica caloris innati & cordis, quod
 magnus foetor, à quo subito spiritus uita-
 lis à corde recedit: & quanto complexio-
 cordis, & materiarum alicuius hominis
 calidior fuerit et rarior, tanto citius uene-
 num, tam bibitu, quām respiratum peris-
 mit et occidit, quoniam calidū cor plus
 attrahit, quām frigidum de anhelitu, et
 uiae latiores sunt in arteriis calidi cordis,
 quām frigidi, ita quod iusquiamus pas-
 ses non occidit propter stricturā uiarum
 ad cor: hominem autem sic, quia latio-
 res habent uias, per quas facilior est transi-
 tus spiritus uenenati, et quanto uenenum
 de sui complexione est calidius, tanto dete-
 riens efficitur: dato in hoīe calidiori, quia
 utriusque caliditas se iuuat in unum esse
 et. sed exhibitu in frigidiori natura,
 suum tardat effectum. Veruntamen tan-
 ta posset esse caliditas naturalis, quod eti-
 am uenenum calidum superaret et repel-
 leret, et ipsius nocumentum prohiberet,
magnus
foetor co-
di inimicu-
s.
Hyoscis-
m quare
hominis
ita passeri
bue si ve-
nenosus.
Complexio
superans
venenum.

aut mortem, et inde est, q̄ multi homines
uenenati uno cibo & eadem quantitate in

Ex quatuor venenatis vno modo
ritur superstitibus rebus quare
aut mortem, et inde est, q̄ multi homines
uenenati uno cibo & eadem quantitate in
eadem coena, aliquis moritur, & aliquis
euadit, & aliquis excorticatur vel infirma-
tur: sicut ego quandoq; uidi, in quadam
coena fuisse quatuor uenenatos, comeden-
tes singuli ferculum uenenatum, quorum
unus fuit mortuus statim, aliis euasit oī-
no, reliqui duo infirmati fuerunt ad mor-
tem: qui uero euasit animosus erat, & ca-
lidus cordis: q̄ uero mortuus fuit minus ca-
lidæ complexionis, qui uero infirmati fu-
erunt, calidiores erant natura, q̄ ille, qui
migravit: & minus, q̄ qui euasit, hoc autem
non aliter esse potest, nisi quia calor natu-
ralis, qui mouet ad formam uitæ, resistit
in quantum potest, calor i accidentalis, tam
febrili q̄ calidi uenenati, quā etiam calor i
aeris pestilentiali & calor i aestus: & dierū
canicularium, qui omnes calores mouent
ad interitionem, & dissolutionem com-
positorum: Vnde Auicenna dixit in capi-
tulo primo, q̄ nihil est, quod resistat ma-
lis qualitatibus & calor i febrili, plus q̄ ca-
lor innatus, adeo q̄ etiam uenenis calidis.

Calor in-
natus resi-
stut malis
qualitatib-
us.

repugnat, non complexionaliter, sed formaliter: quia calor naturalis in for-
matus, est regulatus ab anima nostra, quae mouet
ad uitam mediante calore naturali tanquam
suo instrumento: & ideo dicitur, quod omne
opus naturae, est opus intelligentiae id re-
gentis: unde signanter natura dicitur de
calore, tam a philosophis quam a medicis:
cum dicunt, calor naturalis & non frigidi-
tas naturalis, & proportionatur (ut dicit
Dorachius astrologus) ad alchocoden,
id est, ad constellationem, & locum caeli,
qui dicitur dator uitae. Venenum uero fri-
gidum, datum in complexione hominis
frigiditatem utriusque citius perimit,
quam datum in complexione calidiori, sed
si uenenum fuerit de illis, quae a tota spe-
cie interimunt, ut est napellus, & eius gum-
mi, & fel leopardi, & thirus: tunc comple-
xio bibentis uenenum, nihil impedit uel
confert, nisi pro tanto, quod in calido ho-
mine uitae sunt latiores ad transitum, in fri-
gido strictiores.

De præcustodia & cautela, ne aut.

uenena propinentur, aut propinata non nocant.

Cap. III.

Oportet suspicantē aut timentem uenenosam potionē, uel cibum, ut utatur regimine dupli. Primum est, defensio cum tutela: Secundum, est destrucciónis assumpti ueneni cū uirtute. Defensio uero cum cautela est, ut ante comedionem suæ mensæ, coram suis ferculis & potib⁹, sint res discernentes & significantes fore uenenum, si fuerit: & horum unum est, si cut cornua serpētis, quæ sudant in aduētu scilicet napelli & thiri, & fellis leopardi, & non in aliorum uenenis. Et aliud, q⁹ est lapis quidam nomine prasius, qui est matris & palatiū smaragdi, quia in ipso inuenitur. Est autem uiridis, habens uiriditatem spissam sicut prasium, & inuenitur aliquando cum rubeis guttis, & aliquando cum albis, expertum est, quod præseruat reges a uenenis. Nam si lapis ille sit in mensa, in qua uenenum ponitur, ad præsentiam ueneni, nitorē statim emittit, &

**Cornua k
pētis ve
nū prodit**

**Lapis
prasius
qualis.**

spfo ablato, nitor reuenit. De hoc lapide ^{historia} dicitur in epistola Aesculapij philosophi ad Octauium, q̄ ipsum timet uenena & prælia; unde & Alexander Macedo in p̄-
 l̄js s̄æpe habebat: Cumq; de India reuerte-
 retur, se lauans in Eufrate, deposito cingu-
 lo, in quo lapis erat suspēsus, serpens qui-
 dam illū morsu abscidit, uomuitq; illum
 in Eufraten: Et de hoc Aristotelem dicūt
 mentionem fecisse in libro de natura ser-
 pentum. Aliud est etiam, quod scriptum
 est in libro regum Persarum, q̄ si sculpe-
 re feceris in lapide hæmatitis uirū genu
 flexum cinctum serpēte, cuius caput tene-
 at dextera manus, & caudam sinistra, po-
 suerisq; lapidem hūc in aureo annulo, &
 sub lapide posueris radicem serpentariæ
 exitam, portauerisq; hunc annulum, ab
 omni ueneno præseruat. Quodquidem
 ego quandoq; præparari feci, & ad præ-
 dictum usum seruauī: Caueant etiā q̄ qui,
 ne uasa, quibus ipsorum uinum defertur
 uel teneat, stent discooperta in cellarījs ui-
 ni, nec uinum discoopertū: Quia natura
 liter omne animal uenenosum lambit uī

Annulus
 armalis
 a ueneno
 præseruat

num, & uasa uini: & quandoq; in eis suffo-
cata sunt inuenta. Causant etiam fercula,
& potus, & confectiones, sapores haben-
tia dulcissimos: quia in istis consueuerunt

Smaragdi virtus. celare uenenum. Smaragdus etiam optia-
ma, quam si bufo intuetur, expertum est,
q; ipsius oculi crepitant ad præsentiam ipsi-
us: si teneatur in mensa, uenena debilitat:
si in ore teneatur, uenenum uirtutem insi-
ciendi dimittit: & si def trita in potu post
uenenum, per optimam à morte liberat: &
sit eius quantitas scrup. n. quod ego quan-
doq; expertus sum: & Auenzoar hoc in-
uenit, ut in libro translato papæ Bonifa-

**Hec com-
esta ave
nenis tu
sos faciūt** cito, scriptū est. Comedat etiam ante oem-
cibum castaneas cum ficis siccis, aut rues-
tami cum auellanis, & nuces uirides cum
xuta, aut siccas nuces cum ficis siccis, aut
calamentum recens uel siccum in fritellis,
aut radicē dictamni tritam & cum uino
potatā. Præcauet etiam ab omni ueneno,
bibisse iejunū, cyathum uini puri optimi,
in quo, tēpore musti, in una mensura duo
serpentes uivi fuerint suffocati: præseruat
etiam (quod est expertū) ut omni mane

accipiat drachmas duas de theriaca, quæ
 dicitur de terra sigillata. Fit autem sic: Re
 cipe baccharū lauri drachmas quatuor,
 terræ sigillatæ drachmā unam:terant, &
 cum melle dispumato lib. j. conficiatur,
 & reponatur in vase uitri, & sumatur ex
 ea inuicem drach. duæ. Destructio uero
 assumpti ueneni fit ita: Nam si scitum fu-
 erit de specie ueneni, tunc destruatur per
 medicinam propriatam illi ueneno, quæ
 bezoar uocatur, et de hoc ego singulare
 faciam infra capitulū, ad cognoscendum
 uniuersum quod uenenum per signa propria,
 et ibi docebo uirtutes bezoarticas. Si ue-
 ro ignoratum fuerit uenenum, aut medi-
 cus fuerit absens, et dubitatum fuerit de
 ueneno, cuiuscumque fuerit spēi, tunc statim
 butyrū et aq calida simul dissoluta bibat,
 et cogatur uomere, & post uomitū cum
 butyro iterū uomere cogatur cum aqua
 mellis, et mūdificato stomacho, statim the-
 riaca magna exhibeat cū decoctione uini,
 in quo bullitæ sunt radices dictamni. et sic
 theriaca drach. duæ, et uinū unciae duæ,
 & non comedat usq ad septē horas, et tūc

Compositio theria
 ce.
 uenenum
 assumptū
 quō destru-
 endū sit.

uomitus
 prodeat eis
 q uenenum
 sumperat

nutriatur rebus uentosis, cum ficis et uinis
 passis et auellanis, et iure gallinæ pinguis-
 simæ, uel agni annalis uel hœdi: quod si in
 intestinis ardor uel dolor sentit, clyster
 iniatur factum cum aqua mellis, dissoluta
 cum adipe anatis uel gallinæ, et projecto
 clysteri, iterum dissiceretur cum lacte ou-
 no calido, quo projecto, cibetur iure su-
 pradicto: si uero adhuc morsus uel dolor,
 in stomacho uel in intestinis remanserit, tunc
 modicum balsami dissoluti in lacte circa
 unum cyathum detur in potu. Hæc enim
 liberat uenenatos, si cito adhibetur, quæ
 dicta sunt. Si uero morsus, aut gladius fu-
 erit uenenatus, statim supra morsum, aut
 supra uulnus gallina uiua eviscerata sup-
 ponatur, & reiteretur uiua, aut ore alicu-
 ius schlaui uel serui sugatur locus, & os
 serui abluatur saepè cum uino, in quo di-
 stanus fuerit coctus: deinde theriaca ma-
 gna loco supponatur; & cum theriaca fue-
 rit exiccata: iterum alia recens ponatur,
 donec locus non plus theriacam desiccat.
 Si uero locus morsus, siue uulnus uenena-
 tum fuerit siccus, tunc theriaca non appo-

venum
 ab extra in
 sicutu quo
 curandum

ināf, sed loco theriacæ lactucella sup uul-
nere alligetur, & innouetur totiens, quo
ad locus fuerit humectatus, & tunc sanis-
tas erit introducta. Quantum enim theri-
aca exiccat, tātum & lactucella humectat
amplius. Intelligat uestræ reuerentia San-
ctitatis, quod septem sunt herbæ, quarum
cuiuslibet natura uniuersalis, cuius inter-
est, speciem cuiuslibet plantæ, singulari &
specifica uirtute dotatae, non à complexi-
one elementari, quia calida uel quia frigida,
uel quia sicca, uel qā humida, sed quia
talis, & à natura, uel mediante stella sic do-
tata, donauit uirtutem liberandi à uene-
nōsis cibis, & potibus, & letali ueneno ex
uulnere siue morsu. Prima quarum est hyperic
hypericon, quæ alio nomine herba dicit
pforata, quā Achilles oraculo Apollinis
in exercitu Troianorum dicitur inuenisse,
ut ait Plinius. Secunda est uincetoxicum.
Tertia Enula. Quarta rafanus. Quinta di-
ctaminus. Sexta aristolochia lōga & rotu-
da. Septima lactucella, quarum unam
quancq; dicit æquipollere theriacæ: ita ut
vulnerib; uenenosis succus alicuius præ-

Uincetoxi-
cum.
Enula.
Raphan.
Dictamus.
Aristolo-
chia.
Lactucel-
la.

dictarum datus in potu, uulnera ueneno infecta purget, & saluet, & per istum modum omnes antiqui talia curabant uulnera, antequam theriacæ haberet notitiam. Morsus uero ab aīalibus uenenosis, curat quælibet prædictarū theriaca, & morsu loco supposita. Venena uero bibita, curat puluis factus ex qualibet prædictarum, et datus in potu cum uino, uel aqua mellita. Dicit præterea Auicenna, q̄ sterlus galli bibitum cum aqua, statim per uomitum omne uenenum educit: Et lac asinæ, comedens prohibet uirtutem profundari uenenum, ita quod in quo prædio uel cœna asinæ lac fuerit bibitum, uel comedatum, nullum præter napellum, possit nocere uenenum. Theriaca autem omni ueneno cōplexionali, & specifico, & napello directo opponitur, & contrariatur secūdum totam speciem, id est, secundum bonam permissionem medicinarum, quæ intrant cōficiōe artificiali theriacæ: Qua resultat quædam diuinum & formale destructiūm omnis ueneni, ut infra in speciali dicetur. dentur autem de ipsa uinculae duæ uel tres

Theria
ca ueneno
contraria

tribus diebus continuis, quia toxicum resoluit, & sudore prouocando liberat. Terra etiam sigillata, aut in comeditione, aut post comeditionem bibita uel comesta, hæc habet proprietatem, q̄ si uenenum inueniat in stomacho, ipsum per uomitum expellit. Si uero post eam uenenum exhibatur, nunq̄ permittit per corpus perambulare, ita ut deniq̄ cor defendat, & eius humiditates custodiat. Quare reges & principes de partibus Orientalibus & Meridionalibus, ubi scilicet exhibendi uenena clandestine, ut omnes moriantur, hæc pernicies nephandissima petatur, accepit originem, & inualuit, cotidie usque nunc, semper in suis coenis & prandijs terram comedunt sigillatā, & ideo sigillo regum talis terra sigillabatur, inde terra sigillata est uocata: nunc autem perijt fides sigillorum, quoniam tam in legalis q̄ elegas ad nos sigillata portatur. Et est sciendum, q̄ Ras. & ipsa experientia hoc testatur. Dicitur in libro diuisionum, q̄ ad uenenum napelli parū theriaca, aut nihil prodeesse uidetur: quapropter ad aliud remedium

Terre si-
gillata mī-
ra vis.

prorsus est confugiendum, & non tam in pauco temporis spacio, in quo necesse est in apelli uitutem, ne ad cor transeat, impedit: contemnere artem medicinae in specie theriacæ quod est, q[uod]a si non citissime impediatur, moritur homo in uno die, uel in tribus. Sed de hoc infra dicetur, ubi singularis medicinas, ad singulare uenenum inducam.

De signis & curis cuiuslibet singularis ueneni propinati, & primo de argento uiuo.

Cap. V.

Ille qui argentum uiuum sumpscerit, dolorem patietur intestinorum & laterum, aut grauedinem, & ad ultimum perducit ad epilepsiam uel ad apoplexiā, & tunc cadit & interficit. Quod si fuerit extinctum, uel sublimatum, corrosionem facit intestinū, & morsuram, & fit grauedo linguae & stomachi, & apostematur cor, & moritur. Et eius cura est clyster cū adipe anatis uel butyro, & deinde rei-

sublima-
tum.

Cura.

teretur cum aqua mellis, & si fuerit credi-
 sum, q̄ fuerit extinctum, uel sublimatum,
 uomitus prouocetur, & hoc statim ante-
 quam ad intestina descédat. Quoniam tūc
 penitus intestina excoriaret, & sanguinē
 exire faceret, & tenasmū induceret: Tunc
 enim cum clysteribus solum esset intēde-
 re, & expedit: argēti euacuatione, erit at-
 tendendū ad accidētia derelicta, quæ tria
 esse consueuerunt. Vnum, mala comple-
 xio humida, & frigida in intestinis. Secū-
 dum, est debilitas cordis & tremor. Ter-
 tium, uulnera in stomacho uel intestinis.
 Et primo opponemus nos cum rebus cō-
 fortatiuis, stipticis, calidis, & desiccanti-
 bus: dabimus ergo tunc myrrā & casto-
 reum decoctum in uino, & saluiam, & ru-
 tam tritam, & cum aqua, in qua nuces cy-
 pressi sunt bullitæ, potui propinabimus.
 Et ad secundum opponemus nos, cū exhi-
 bitione diamargariton, & diamusci ama-
 ri. Et tertio opponemus, cum medicinis
 sigillantib⁹ uulnera assumptis per clyste-
 re, si fuerūt uulnera in intestinis, in potu, si
 fuerit in stomacho, & horū summa erit

Acciden-
 tia q̄ sum-
 pti argen-
 tum viuē
 sequuntur

trifera minor, aut uinum rubeum, in quo myrobalani cocti fuerunt. Et si urina fuerit retenta ex potu argéti uiui, tunc posse nimis eū in balneo aquæ calidæ, & postea supponemus uesicæ spongiam infusam in decoctione iuniperi, & seminis apij pluribus uicibus, & dabimus in potu uinum purum optimū, in quo bullita fuerit radix cyperi, & ungemus mentulam, & testiculos, cum oleo rutacio, & iuniperico, & eius bezoar est costos &c.

De gypso Cap. VI.

Ille cui datū fuerit in potu gypsum, habebit difficultatem anhelitus, & frigiditatem in stomacho, & stypticitatē uenteris, & labia alba, ut mortificata: Et eius cura erit, ut bibat aquam calidam butyro & euomat. Deinde bibat iterum aquam calidam cum melle, et euomat: et postea defibī in potu mithridatū drachmæ duæ cum optimo uino. Et si stypticus remansit, clysterizetur cum adipe anatis, et ungaretur uenter cum oleo de cerua, et eius bezoar est stercus muris tritum et bibitum, et

detur ex eo cum uino drachma una;

De scoria æris. Caput VII.

Ille cui data fuerit in potu scoria æris, multū asellabit aut uomet, et cum dolore et punctione in intestinis et stomacho. Et eius cura erit balneum, in quo bullita sint capita hircorum, uel limaciae, et dare in potu succum mentae, et ungere stomachum et uentre in cum oleo rosato calido. Et eius bezoar est succus aori, bibatur drach. ij. cum uino.

De scoria ferri. Caput VIII.

Ille cui data fuerit scoria ferri, aut eius ærugo exiccatur cotidie, et uenter adhæret renibꝫ et marasmū patitur. Et eius cura est humectare totū corpus cum balneis, in quibꝫ testudines sint bullitae, et clysterizetur uenter cum decoctione pedum hædorum, aut cū aqua maluauiscī, et comedere butyrum recens, et iura pinguia. Et eius bezoar est lapis magnetis tritus, et datus in pillulis, cum tantundem de succo mercurialis, et blittis in modum pillu

Magne-
tis coctis

C iii

larū, et sit dosis magnetis in uice drach. j.

De lapide magnetis. Caput IX.

Tlle cui datus fuerit lapis magnetis non consolatus, efficitur lunaticus, et melancholicus, aut heroicus. Et eius cura est, ut detur in potu limatura auri, et fragmēta sinaragdi simul iuncta cum uino, et clysterizetur cum lacte ouino, et oleo de amygdalī dulcib⁹. Et est bezoarcius sinragdus trita, et data in potu trib⁹ uicibus, in nouem diebus.

De lapide lazuli. Caput X.

Tlle cui datus fuerit in potu lapis lazuli non lotus, patietur subuersionē stomachi, et tristitiam, et solitudinem. Et eius cura est, bibere lac recens multum asinæ, omni mane usq; ad dies vii, et comedere auiculas assatas in speto. Et eius bezoar est charabe tritum, scrup. ii, et datū in potu cum uino.

De Arsenico sublimato Caput XI.

Tlle, cui datum fuerit arsenicū sublimatum, patietur excoriationem intestino

rum, et stomachi, et arsuram, et dolores
mordicatiuos, et sitim, et linguam habe-
bit exiccatā et expuere non poterit, et de-
mum syncopim patietur. Et eius cura est,
ut bibat butyrum cum aqua calida, in qua
semina rapi sint cocta, et euomat, et clyste-
rīzetur, et deinde cū oleo de amygdalis
dulcibus omni die bis, et cibetur iure gal-
linæ pinguissimæ. Et eius bezoar ē crystal-
lus trita subtiliter, et data in potu drach. i.
cū oleo amygdalis dulcibus. Et si non fue-
rit sublimatum, erunt accidentia remissio-
ra, et cura eadem.

De lithargyrio. Caput XII.

Llle, cui lithargyrium datū fuerit in po-
tu, non poterit digerere, et per uomiti-
um emittet, quod insueuerat per feces-
sum. Et eius cura est, colice per clystere in-
iectum, factum ex aqua mellis et adipe
gallinæ uel anatis, et dare in potu oleum
amygdalarū dulcium, et comedere ficus
siccas ante cibum, et ungere stomachum
cum succo apī, et uentrem cum butyro.
Et eius bezoar est semen cheruæ tritum,

C iiiij

De Cerusa Caput XIII

Tolle cui data fuerit cerusa in potu, pati-
etur uomitum album ut cerusa, et den-
tes nigros, et dolorem ueris grauatiu-
m, & egeret sanguinem, et habebit tenetum.
Et eius cura erit, uomitus prouocatus cum
aqua, in qua semina rapae et atriplicis sint
bullita, et deinde clysterizare uentrem, et
cum brodio caulium coctum, et oleo sine sa-
le, et dare in potu mithridatum aut theriacum
cum optimo uino. Et eius bezoar est potus,
uini albissimi puri prope inebriationem.

De calcechumenon. i. uiride aeris.

Caput XIII.

Tolle, cui calcechumenon. i. uiride aeris,
datum fuerit in potu, oblationem et suf-
ocationem pulmonis et anhelitus habe-
bit: et quasi non poterit respirare: et pa-
tietur solutionem continuitatis in interiori
bus, et uulnera et hulcera in intestinis, et
punctiones corrosuas. Et eius cura erit
statim cum uomitu procurato, cum buty

ro et aqua calida, et saepe reiterato: et dein de iniçere clystere factum cū lacte asini, et oleo de amygdalis dulcibus, et dein de dare in potu de terra sigillata drach. ij. cum uino albo, et deinde si nō cōfert, fiat balneum in tina, ubi sit oleum oliuarum in tanta quantitate, q̄ non attingat ad stomachū. Et eius bezoar ē corallus rubeus tritus & datus in potu cū uino, drach. ii.

De plumbo usto. Cap. XV.

CVi datur plumbum ustum, non post loqui, & moritur suffocatus, & uox eius nō auditur nisi sicut plumbum, & eius labia & lingua plumbina sunt. Et eius cura est dare theriacā magnā drach. ii. omni die usque ad v. dies, cū aqua melis, & induere pelles uulpias uel ouinas nouas, & intrare uentrem mulæ uel asinæ calidæ, & reiterare introitum saepe: Et eius bezoar sunt grana citrorum, munda ta & trita, & data in potu cum uino cocto dulci, drach. ii.

De asuro minio aut zenabrio.

C v

44 DE REMEDIIS

Caput XVI.

CVi datur asurum, aut minium, aut zenabrium, patietur uomitum, & ue-
naris stipticitatem, & in uomitu discerne-
tur per colorem unumquodque ipsorum.
Et cura omnium prædictorum est eadem.
Detur ergo in potu butyrum cum aqua ca-
lida, in qua semina rapi sint bullita, & evo-
mat post uomitum spontaneum: deinde
clysterizetur cum aqua mellis & oleo. Et
eius bezoar est spodium, quod fit de ebo-
re combusto datum in potu cum uino,
drach. ij.

De realgare. Cap. XVII.

CVi datur realgar in potu, patietur
fistim, & exæstuationem, & exiccatio-
nem, & consumptionem humiditatis: ita
quod nisi ei succurrat, aut moritur, aut para-
lyticus & contractus remanebit. Ego uidi
& curaui iuuenem, cui datum fuit cum
epate porci assato realgar tritum, & euas-
sit mortem ab eo, & remansit circa omnes
suncturas, quasi immobilis ex nimia siccit-
ate. Et eius cura est uomitus, cum butyro.

Vaqua calida s̄æpe iteratus, & clysteria cū lacte asinino iterata: & dare in manū in potu omni die uncias v. de lacte asinino, & cibare eum sicubus pinguibus, & ungere totum corpus ex oleo de amygdalis dulcibus, & sedare fitim ipsius cum iuleb. Et eius bezoar est oleū de nucellis pīni, datū in potu statim, uel in prima dīe, unc. iiiij.

De cicuta. Caput xvij.

Ille cui datus fuerit in potu succus cicutæ, stuporem & sensum perdet. Ex eo Socrates ab Atheniēsibus fuit interemptus. Et eius cura est, in potu sumere theriacam drach. ij. dis temperatā cum decoctione dictamni. Et eius bezoar est, gentiana trita & data in potu, drach. ij. cum uino.

De succo tithymalorum. Caput XIX.

Ille, cui datus fuerit succ^o tithymalorum, patietur fluxum uentris, & uomitum, & accidētia cholericæ passiōis. Et eius cura erit, theriaca magna cum uino, in quo dictamus fuerit bullitus. Et eius bezoar est, muria trita & potata cū uino, drach. i.

De succo cucumeris. Caput XX.

Ille cui datus fuerit in potu succus cu-
cumeris asinini, patietur excoriatione
in gutture, & solutione ventris, & dolorē
intestinorū. Et eius cura est, theriaca ma-
gna cum decoctione baccarū lauri & mel
le, drach. ij. Et eius bezoar est succus men-
tae, uncia una,

De succo usneæ. Caput XXI.

Ille, cui succus usneæ datus fuerit, pa-
tietur decursum humiditatum supflu-
arum ad os, & guttur: ita ut strangulari
uideatur. Propter quod hæc herba stran-
gulatrix ab Hyppocrate lupi uocat: stran-
gulat enim lupos ipsam comedentes. Et
eius cura ē, sumere in potu de terra sigil-
lata statim drach. ij. cum aqua calida, &
cuomere. & deinde post illud accipere de-
theriaca. z. ij. cum uino decoctionis gentis-
anæ. Eius bezoar est aristolochia longa,

De radice bothormarien. Ca. XXII.

CVi datur in potu succus aut radix bo-
thormarien, patiet̄ stragulationem,

& quasi suffocationem, propter quod uocatur panis porcorum. Et eius cura est baccae laurii tritae drach. ij. datae in potu. Et eius bezoar est piper album tritum. z. ij.

De succo coriandri. Cap. XXIII.

CVi succus coriandri datur, patietur quasi destructionem intellectus, ac si esset ebrius uideatur, & tandem moritur stupide. Et eius cura est theriaca magna, z. ij. cum optimo uino. Et eius bezoar est herba, quae dicitur uincetoxicum; data in potu. z. ij.

De succo mandragorae. Cap. XXIII.

CVi datur in potu succus mandragorae, aut poma eius, aut radix eius, ruborem in facie & oculis, & stuporem in mente, & mentis alienationem, & amnesia, & somnum profundum patietur. Etei? cura erit, sumere in potu statim thesiacam magnam distemperata cum optimo uino, & tardare comedionem per diem unam, & bibere optimi uinum purum, & odorare acetum forte. Et eius bezoar est radix raphani comesta omni die usq; ad

DE REMEDIIS
tres dies cum pane & sale.

De succo papaveris nigri.

Caput XXV.

CVi datur succus papaveris nigri, patietur stuporem mentis, dormitatem, & hebetiam: ut illi, qui oleum comedunt, Et eorum cura est, bibere theriacam magnam, & dyacastoresi, & oppopiram, aut cofectionem de anacardis drachmas duas cum uino. Et eius bezoar est allium crudum.

De opio. Caput XXVI.

CVi datur opium in potu: si cogatur uomere, apparebit odor opij in uomitum: & erit hebes, & piger, & dormitans absq; sensu, & non intelligens, neque sentiens: & si non succurratur ei, morietur. Et eius cura est, altissimum uinum, & fricare extrema cum nitro, & sapone, & prouocare sternutationem cum pipere intromisso in nares. Et eius bezoar est castoreum tritum, & datum in potu cum uino drach. ij.

De succo scamoneæ. Caput XXVII.

Ille cui succus scamoneæ datus fuerit in potu, patietur cordis defectum, et syncope, et sitim, et exæstuationem, et dysenteriam, et febrem. Et eius cura est, potare aquam ordei sæpe, & ingredi balneum aquæ tepidæ deinde post illud bibere syrum rosarum & buglossarum tota die, & prouocare somnum, & odorare nenuphar, & rosas, & myrtū, et cibari cum cibo facto cū sumach, uel berberis, & emplastrare uentrem & stoniachum, cum pulpis citoniorū. Et eius bezoar est herba, quæ uocatur ribes, et eius succus.

De apio risus. Caput XXVIII.

Ille, cui datū fuerit in potu apīū risus, facit hominem extra mentem, et continue ridet. Propter hoc uocatur apīū risus. Et eius cura est prouocare somnum, cum potu boni uini inebriantis. Eteius bezoar est succus melissæ cū aceto datus in potu.

De succo cheruæ. Caput. XXIX.

Ille, cui succus cheruæ datus fuerit in potu, patietur uomitum cōtinuum, et

dolorem uentris. Eteius cura erit theria
ca magna, data in potu drach. ij. cum uino
optimo calido. Eteius bezoar ē hypericō.

De succo napelli. Caput XXX.

Nolle, cui succus napelli, siue eius fructus
siue ei⁹ substātia datus fuerit, in spatio
unius diei aut trium moritur; et patitur
ante hoc syncopim, et defectum cordis, et
denigrationem, et defuscationem paula-
tinæ omnium membrorum, et deinde tu-
met totū corpus, et oculi eius foras pro-
minent, et linguam in ore continere non
potest. Succurratur ergo instanti dando
terram sigillatā, distemperatā cum buty-
ro et aqua, et euomat, et statim exhibe-
atur smaragdus optima trita drach. ij. cū
uino, et super cor ponatur sircum tinctū
in grana īfusum in succo buglossæ et aq-
rosata, et reiteretur, et deinde serui sugāt
cum ore extremitates corporis, sed ipsi mo-
rientur, nisi acceperint de smaragdo. Et
eius bezoar est mus, qui nascitur in radis
ce napelli: exiccatur, et datur ex eo in po-
tu, drach, duas.

De succo oleandri. Caput XXXI.

Ille, cui succus oleandri, et eius cornua
uel ei^o cortex data fuerit in potu, patie-
tur syncopim, et tribulationem cordis, et
anxietatem. Et eius cura est, sumere dia-
storeum datum in potu drach. ij. Et eius
bezoar est, granū iuniperi, tritum in quā-
titate drachmarum duarum cum uino.

De succo mezereon. Cap. XXXII.

Ille, cui succus mezereon datus fuerit
in potu, patietur fluxum uentris, & si-
tim, & anxietatem, & excoriationem inte-
stinorum. Et eius cuta erit syrpus rofa-
tus, cū aqua ordei, & odorare fructus fri-
gidos, & odoriferos. Et eius bezoar est **or** **O**rganū
ganum assatum & bhibitum.

De succo hellebori. Cap. XXXIII.

Ille, cui succus hellebori dat^o fuerit, aut
radix eius, patietur strangulationē gut-
turis, & præfocationem, & fortassis suffo-
catur subito: & ideo uocatur strāgulator
carnis. Et eius cura est sumere in potu sta-
tim aquam mellis, & quiescere in loco se-
D

parato, & deinde detur bezoar eius, quo
est flos nenupharis siccus & tritus, dra. ij.

De alpheiſira . Caput XXXIII.

Ille, cui alpheiſira data fuerit, patietur
excoriationem uentrīs, & uomitūm.
Eius cura erit, dare in potu aquā mellis,
deinde trībuere citonium assatū. Et eius
bezoar erit anagallīs.

De succo Bryoniæ. Caput XXXV.

Ille, cui succus bryoniæ datus fuerit, pa-
tietur scotomiā, & stoliditatem, & an-
gustiā sp̄iritus . Et eius cura erit theriaca
drachmarū. ij. cum uīno decoctionis enu-
læ. Et eius bezoar est pīper.

De cornībus spīcæ. Caput XXXVI.

Ille, cui cornua spīcæ data fuerint, pati-
etur torsionem uentrīs, & nauſeam. Et
eius cura est theriaca drachmæ duæ cum
decoctione uīni, in quo dicta inuictus sit bul-
litus.

De cornuīs oleandri. Cap. XXXVII.

Ille cui data fuerint cornua oleādri, aut
qui comedērit affaturā in ueru exciso,

ex oleandro: aut qui dormierit sub umbra oleandri, aut qui biberit aquam fluminis, sub cuius ripis crescit oleander, cuius copia est in insula Sardiniae, & ego exetus sum illud & uidi, patietur aestuacionem, & amentiam, & rugitum uentris, & si balneum fuerit calefactum ex oleandro, balneatus syncopim patietur in balneo. Et eius cura, & bezoar, dicta sunt supra in capitulo de succo oleandri.

De cornibus beduguar. Cap. XXXVIII.

Ille, cui in potu data fuerint cornua beduguar, patietur difficultatem træglutiendi. Et eius cura est, bibere oleum de amygdalis dulcib⁹. Et ipsius bezoar sunt mora celsi.

De anacardis. Caput XXXIX.

Ille, qui assumpserit anacardos, patietur incensionem in gutture uehementem, & quandoq; inflabitur, & acutam faciet ægritudinē, & mentis alienationem. Et eius cura est, cum rebus unctuosis, sicut oleo amygdalino, sisamino, & butyro, & lacte, & iuriis gallinartū; & si dolorem

habebit in intestinis, tunc conueniens est balneum, & si inducunt febrem acutam, tunc est conueniens utri attenuante dieta, & frigida, & humida. Et si fuerit mentis alienatio, prouocetur somnus cum semine lactucæ, & papuere albo. Et eius bezzoar sunt grana pini torrefacta & cœsta,

De nucibus & auellanis. Caput XL.

Ille qui comederic nuces aut auellanas rancidas, patietur accidentia mala, scilicet nauseam & deiectionem appetitus, & vomitum, & debilitatem uitutum animalium. Et eius cura erit rob citoniorum, & rob pomorum. Et si acciderit ei eructatio, habens odorem lini putrefacti, tunc posset mori, & eius cura erit diacimintum, uel diapericon, & detur ei in potu uinum purum, & formentetur stomachus cum oleo nardino.

De malo castoreo. Caput. XLf.

Ille, cui in potu datū fuerit malum castoreum, patietur clamore, & rixam, & dolorē, & linguam habebit foris prominenter, & febrem. Et eius cura erit uo-

mitus cum butyro, & aqua mellis: donec uomitus minime habeat odorē castorei. deinde detur in potu rob mororum, aut limonum. Et eius bezoar sunt semina co-riandri assata & trita, drach. ij.

De malis fungis. Caput XLII.

Ille, qui cōederit malos fungos: & prae-cipue, qui natū fuerint super ferro, aut sup anabulla, uel malo terræ, uel in locis thermarum, suffocabitur, & dolorem pa-tietur in pectine, & prohibebit ei urina, & dolores habebit in uentre. Et si odora-uerit malum fungum, & tubera mala, pa-tietur epilepsiam, & fortassis morietur. Et ante illud eritei propinandum uinum optimum, in quo piper nigrum sit bullis-tum. Et deinde clysterizare ipsum cum aqua mellis, & sale, & fomentare femur cum oleo nardino. Et eius bezoar, quādo decoquuntur fungi, aut comeduntur, sunt pira incisa in frusta, & simul decocta. Et bezoar post comedionem ipsorum est alsinim crudum.

De nuce uomica, Cap. XLIII.

D ij

Lle, qui nucem uomicam biberit, uel
comederit, habebit uomitū pessimum,
& dissolutionem uirtutis. Et eius cura est
rob citoniorum, & myrtillorum et potus
albiuini. Eteius bezoar est cortex citri.

De coloquintida. Caput XLIII.

Colocyn
ibidem.

Lle, qui coloquintidam solitarie natā,
in arbore sua, comederit, uenenum le-
tale sumpsit. Et nisi succurratur ei, subito
morietur in tertio die. Cuius cura et bezo-
ar simul et semel, erit smaragdus optime
trita, data in potu, drach. ij.

De fico Pharaonis. Caput XLV.

Febris p-
uocata ex
comestioe
scuum.

Lle, qui comederit ficus Pharaonis, sta-
tim patietur febrem, et fractionem to-
tius corporis, et uidebitur ei, q̄ sit hydro-
picus. Et hoc ego uidi in Sardinia in du-
catu Galuriæ, ubi istarum ficuū est abun-
dantia, q̄ q̄ unam comedebat, patiebatur
unam febrē: & q̄ duas, duas; & q̄ tres, pa-
tiebatur trinā febrim, et ut plurimū, istæ
febres erāt tertianæ. Et cura eius est aqua
ordei parata, aut serum caprinis. Et eius
bezoar sunt grana, siue semina cucumeris.

Mundata, et trita, et data in potu. drach. iiij.

De semine lusquiam. Cap. XLVI. hyosciam

Ille, cui in potu data fuerit semina ius-
quiam, patietur ebrietatem, et mentis
alienationem, et stuporem, et immobilita-
tem omnium membrorum. Et eius cura
est, piper longum tritum, et datum in po-
tu, drachmæ duæ. Etei^o bezoar sunt gra-
na phisticorum comesta uel bibita.

De granis cognidij. Cap. XLVII.

Ille cui in potu data fuerit grana coco-
gnidij, patietur uomitus, et fluxum uen-
tris, et tribulatione in stomacho. Et eius
cura est theriaca magna drach. iiij. cum ul-
no. Et bezoar eius amygdalæ amaræ.

De baccis lauri rancidis. Cap. XLVIII.

Ille, qui comedenter baccas laurinas ran-
cidas, patietur accidentia, quæ patitur,
qui coederit nuces rancidas. Et cura eius,
et bezoar erunt similia.

De cataputia. Caput XLIX.

Ille, qui comedenter cataputias, patietur
accidentia, quæ patitur qui biberit gy-
rasolem, quæ superius dicta est chensa. Et

D. iiiij

Catapo-
tia extithy
malorum
specieb^o e.

cura eius, et bezoar sunt eadem.

De semine urticæ. Caput L.

Ille, qui comedérat semen urticæ, patiētur gutturis, et oris, et linguæ excoriationem, et arsuram, et ardorem in mictu. Et eius cura est, oleum amygdalinū dulce potare. Et eius bezoar sunt grana cito piorum trita, et potata cum aqua calida.

De semine papaueris nigri. Caput Ll.

Ille, qui biberit uel comedérat semina papaueris nigri, patiēt accidentia, quæ patitur, q[uod] opium sumpserit, licet remissiora. Et cura et bezoar idem sunt,

De semine hellebori. Caput Lll.

Ille, qui biberit uel comedérat semē hellebori, patiētur accidentia, quæ patiēt, qui succum aut radicē hellebori biberit. Et cura et bezoar est una.

De semine cicutæ. Caput Llll.

Ille, qui biberit semen cicutæ, patiētur accidentia illa, quæ passus fuit, qui succum ei^o biberit, et licet magis remissa. Et cura et bezoar sunt eadem.

De semine humidi coriandri. Cap. Lllll.

Ille qui biberit uel cōederit semina humili coriandri, patietur accidentia familia, quæ patitur, qui succum eius biberit. Et eius cura, et bezoar sunt eadem.

De semine serpentariae. Caput LV.

Ille, qui comedet semen serpentariae, patietur stridorem, et punctionem gutturis, et dentium, et superæstuationem et feruorē. Et eius cura est, butyrum recens biberi. Et eius bezoar est succus farinæ ordei, decoctæ in aqua.

De morsibus aut puncturis ab aliquibus animalibus uenenosis.

Cap. LVI.

Iuero aliquis morsus fuerit, aut pñctus ab aliquo animali uenenoso, et ignoretur, cuius sit punctura, tūc stringatur locus puncturæ, et ponatur super ipsum uentosæ cum scarificatione, et sugatur locus cum ore seruorsi, et deinde super locum ponantur cancri triti, q̄ si locus uenire cōperit ad corruptionem, abscindatur membrum, si fuerit locus aptus, aut membrum aptum abscissioni, quod si non cau-

Uenena
ex punctu
ra et morsi
ones nunc
lium.

D v

Signa et
cōiecture,
quib⁹ de-
prehendi-
mus mor-
sus esse le-
tale.

terizetur. Nam quādo inceperit locus de-
nigrari aut putrefieri; erit signum, quod
punctura fuerit animalis pernitosi; dum
autem non inceperit tendere ad putrefac-
tionem, et corruptionem; quāuis sit ue-
hementis doloris, cum nondum sit ei ue-
lox perambulatio in corpore. Non est ma-
lum, nisi punctura fuerit iuxta cor aut ar-
teriam maguam.

De morsu uiperæ. Caput LVII.

Uero quē momordit uipera: sum-
ma medicinarum et bezoar est ei theri-
aca magna, et fortassis cōfert mithridatū,
et medicamen de aſa foetida, et butyrū ue-
tus: et medicamen de cherua et cōſtio ale-
liorum, et potus vini puri,

De morsu scorpionis. Caput LVIII.

Mordicationi aſit scorpionum, con-
fert uaporatio olei, et alliorum, et
theriaca diatesseron, et oleum antiquum
linitum. Et eius bezoar est corpus scorp-
onis tritum, et superpositum loco.

De morsu arancarum. Cap. LIX.

MOrdicationi aranearsi confert suc-
cns pomorum, aut pyrorum, aut
oppositio ferri frigidí iterati. Et eius be-
zoar est endiuia.

De morsu rutelæ. Caput LX.

MOrdicationi autem rutelæ, cōfert
balneum calidum ualde, et sepeli-
ri in arena, aut cinere calido, et bibere pul-
uerem de nigella.

De morsu apum. Caput LXI.

MOrdicationi autem apum, et pun-
cturæ, cōfert epithyma cum bolo
armeno, et aceto, et camphora, et q mā-
nus suas et faciem, succo maluæ abluerit,
non pungetur ab apibus.

De mordicatione animalium. Cap. LXII.

Si autem mordentia animalia, acule-
os aut dentes in locis morsis dīmi-
scrint: tunc oportet, ut locus frice-
tur cum oleo, et cinere suauiter, et deinde
fiat emplastrū super locum ex fermento,
cum oleo: et sic aculei uel dentes ueneno-
si educentur.

De morsu canis, Caput. LXIII.

Si autem aliquis morsus fuerit a cane, et dubitetur, utrum fuerit rabies, vel non, fricitur buccella panis sub loco morsuræ, et deinde illi exhibeat signa, ^{Signa dicitur esse deinde} alijs canibꝫ, quæ si renuerint, rabiosus erit; ^{hunc esse canem} si uero comedent, minime. Signa autem, rabiosos, quæ sit rabiosus ppter hoc sunt, quæ canis lingua suā proieciat extra, & intromittat caudam suam inter coxas suas, & raucam habet uocē, & quæ abhorreat canes sanos & viros, & quæ mordeat dominos domꝫ suꝫ, & omnes qui ei obuiant, & fugiant ab ipso canes. Et qui morsus est, nisi praecaveat, & cureat infra xl. dies, efficietur hydroforhicus, id est tenens aquā. Quod est, quia propter rabie efficitur siccus, & appetit aquam, & cum uiderit eam, imaginabitur canes esse in aqua, & moriens siti, præ timore inumanitatis canum fugiet aquā, & tunc non est spes salutis. Et cum procedit in ægritudine, efficit & ipse rabidus, & emitit sperma in pollutiōe sua, in modum catulorum, & quandoque egerit flema, in modum catulorum. Quod est, quia

Imaginatio cōtinua, quam habet de cāne,
sigillat in humiditatibus suis figuram cā-
num. Et scias, quod si equus, & mulus, &
asini, & simia, & homo pariuntur rabiem,
circa maximum frig°, aut circa maximum
calorem. Quod eius cura est, ut super lo-
cum morsus ponantur uentosæ cum sca-
trificatione, & ponantur desup allium siue
cepe tritū, & confectum cum butyro uac-
cino, & sumat in potu electuarium cācro-
rum fluuialium, & intret balneum omni
die, & laboret in cura ethicorum, & me-
lancholicorum, & balneetur ante xl. dies
in aqua maris. Et eius bezoar sunt cancri
fluuiales adusti & puluerizati, & dati ex
eis drach. siij. in potu oībus tribus diebus.

De Cantharidibus. Caput LXIIII.

Sicut autem cantharides quis biberit, patie-
tur mictum sanguinis, & æstuationē,
& accidentia pernitosia. Et eius cura est,
ut sumat in potu lac ouium cum oleo
amygdalino, deinde curetur hulcera uesi-
cæ. Et eius bezoar erunt grana alkeken-
gi numero decem.

DE REMEDIIS

De lacte. Caput LXV.

I autem quis lac biberit, fueritq; coagulatum in stomacho, patietur stomachi mollificationem, & nauseam, & sudabit sudore frigido. Et eius cura erit, bibere acetum fortissimum, postea sumat de asa foetida, drac. j. aut syrupo acetoso unciam unam, uice una post uicem.

De assatura suffocata. Caput LXVI.

I autem quis comedérit assaturā suffocatam, quæ inuoluitur in pannis, cum extrahitur ex furno, patietur uertiginem similem epilepsiae. Et eius cura est, ut euomat & postea sumat in potu rob fructus stipticorum, & saccarum rosatum, cum drac. j. aloes, & mastiche, quærat somnum, & ingrediatur balneum.

De piscibus frigidis. Caput LXVII.

I autē quis comedérit pisces frigidos, S quibus post eius captionem aduenerit una dies, aut duo; aut si quis carnes pridie uel ante tertiam uel quartam diem occisas aut morticinas, aut percussas à fulgere, & tempestate mortyas, aut morbo pe-

Ritentiali peremptas; accidit, q̄ superuenit ex comedione malorum fungorum. Et cura eorum est, ut euomat, et sumat in potu uinum purum cum pipere, et curetur cura fungorū, præter, quod non comedat, pyra.

De cerebro Cattæ. Caput LXVIII.

Lle, cui in potu datū fuerit cerebrum cattī, patientur stoliditatem & præstigia rē uidebitur. Et eius cura est, terra sigillata, et uomitus cum ipsa, omni mēse bis, et accipere de cōfectione diamusci omnē die summo mane. Et eius bezoar est muscus tritus scrupulū semis, et datur in potu cum uino albo.

De extremitate caudæ cerui. Cap. LXIX.

Lle, cui extremitas caudæ cerui data fuerit, patientur accidentia napelli. Et eius cura est potio smaragdi, scrupulū semis triti datū in potu cum uino, et deinde fricatione totius corporis, cū oleo facto de semine citri. Et eius bezoar est theriaca magna drach. ij.

De sanguine bouino. Caput LXXX.

DE REMEDIIS

Lle, cui in potu datur fuerit sanguis boui
nus uetus, patietur mortificatione, &
euomat uomitum coagulatum. Et eius cu-
ra est acetum acerrimum calidum, deinde
uomitus, deinde theriaca, deinde balne-
um aquæ calidae.

De sanguine bufonis. Cap. LXXI.

Lle, cui in potu datur fuerit sanguis bu-
fonis, patietur difficultatem anhelitus,
& cardiacæ accidentia, & si quis sputum
ipsius sumpserit, erit prope mortem, si-
cut qui napellum biberit. Et eius cura est,
potio smaragdi scrup. i. deinde intrare cor-
pus animalis quadrupedis magni, ut est
bos, asinus, uel mulus, uel equus, & reite-
rare illud, deinde theriacæ, drach. h. bibe-
re. Et eius bezoar est lapis inuentus in ca-
pite bufonis, qui apud lapidarios uoca-
tur borras, uulgariter trepanide.

De sanguine hominis cholericæ rufi.

Caput LXXII.

Lle, cui in potu datus fuerit sanguis ho-
minis cholericæ rufi, extractus in tem-
pore rixæ suæ, aut furoris, patietur furo-

res mentis, & permixtionem intellectus,
& inuercundiam, deinde paulatim exic-
cabitur. Et eius cura est bibere aquam cu-
cumeris palaestini, & masticare grana ipsi-
us, & deglutire succum, & potare syru-
pum nenupharinum. Eteius bezoar est
trociscus unus de thiro.

De sanguine menstruo aut leprosi.

Caput LXXIII.

Ille, qui sanguinem menstruum, aut le-
prosi biberit, uidebitur esse præstigia-
tus, & lunaticus, maleficiatus, & obliuio-
sus. Eteius cura ē, potare margaritas tri-
tas, drach. j. cum aqua mellissæ, & balnea-
ri in aqua tepida, & coire cum puella se-
cundum legem, & conuersari, & ample-
xari cum puellis, & iuuenculis. Eteius be-
zoar est comedere serpētes, a quibus cau-
dæ, & capita per palnum sunt abscisa.

De morsu hominis ieiuniū.

Caput LXXIII.

Ille, qui morsus fuerit ab homine ieiu-
no, ponat super morsuram sterlus gal-
linæ, alioquin patiet hulcus uenenosum,

& difficilis sanationis.

De morsu serpentis ultimo.

Caput LXXV.

Ille, qui fuerit morsus a serpente ultimo; statim liget locum cum coreo cerui, & deinde superponat theriacam, & de ipsa bibat, & circa cor apponatur smaragdus, & corallum, & margaritæ: Et locum morsuræ faciat fugi à seruo.

De felle Leopardi. Caput LXXVI.

Ille, cui in potu datu fuerit felleopardi, patietur accidentia napelli, & uipearæ. Et eius cura, & bezoar sunt una.

De Salamandra. Caput LXXVII.

Ille, qui biberit Salamandram, patietur accidentia cantharidarum. Et cura eius & bezoar est una.

De lepore marino, aut rana marina.

Caput LXXVIII.

Ille, cui lepus marinus, aut rana marina data fuerit in potu, habebit uomitum unctuosum, & totum eius corp^o efficitum

turgidum, & inflatum, sicut hyposarca, & foetebit eius anhelitus. Et eius cura est, festinus uomitus, cū butyro, & aqua melis, & deinde sumere post illud theriacam dyatesseron per tres dies, & cibari carnis passerum, & potare bonum uinum. Et eius bezoar est caro uulpis assata & cōesta. De morsu muris, simiæ & cattæ.

Caput LXXIX.

O Vi uero à mure, & simia, & catta morsus fuerit: super morsuram ponat sterc⁹ gallinæ, & curet illud, ut in morsu hominis ieuniū dictum est.

Descriptio bezoarticæ uirtutis ad unum, quodq; uenenum, & de duabus difficultibus quæstionibus.

Caput LXXX.

B Ezoar antonomasice dicit de quo adam lapide, q; sic uocatur, cuius propria & specifica uirtus ad letale uenenum est, liberans à morte subito, absq; ullo me dici ingenio. Et ideo de omni medicina, qua liberare potest à morte hominem, ab

E. ij

Bezoardi
ca medici-
na vnde
dicatur.

Histoua
e rege An-
glico per
Bezoar la-
pidē a ve-
neno libe-
rato.

Bezoardi
cus lapis
qualis.

aliqua ægritudine, uel ueneno: dici potest,
q̄ sit bezoar illius morbi: siue sit illa medi-
cina lapis, uel granum, uel succus, uel ali-
qua composita medicina. Et qui illum la-
pidem habet, tutus est ab omni mortali uen-
eno. Teritur etiam, & datur in potu de
ipso drach. j. Et per ipsum dicunt fuisse
liberatum regem Angliæ dominū Edu-
ardum in ciuitate Aron, quando uulnera-
tus fuit per Passiasynum Soldani gladio
toxicato. Hunc autem lapidem ei tribuit
generalis præceptor templi, & ego con-
similem uidi. Est autem rubeus, purulens
tus, leuis ut spongia, & frangibilis, ut gy-
psum. Habet autem quodlibet uenenum;
tam minerale, quā uegetabile & animale;
propriam medicinam oppositā ei, à qua
oppositione uirtute specifica fit liberatio
mortis ab illo ueneno. Et ideo bezoar
est unicuique ueneno illa medicina, quæ
absq; uirtute elementari curat tale uene-
num. Et de quolibet bezoar, iā supra expe-
diui tractatum, in cura cuiuslibet ueneni;
in fine descriptionis, ne sit amplius neces-
se recapitulare tractatum.

De quæstione utrum theriaca &c.

Caput LXXXI.

Est autē quæstio, utrum theriaca magna sit bezoar, i. à forma specifica, liberans à ueneno, an materiæ elemētaris, liberans à complexione, non à forma. Et uoluerunt quidam dicere, q̄ omnino erat bezoar, fundantes se super ratione Galeni, qui cū Andromachum philosophum respexit, qui primo theriacam inuenit, & eam probauit nunquam prodesse, nisi in morbis frigidis, propter oppositionē multarum rerum calidarum, & in morbis calidis propter oppositionem multarum medicinarum frigidarū, quæ in ipsa intrant. Et hoc dixit Galenus, illam theriacam Andromachi esse medianam complexione, sed ipse adiungens carnes thirorū, & terram sigillatam, fecit eam ualere formaliter ad omne uenenum, licet ad quædam plus, & ad quædam minus, & ad quædam singulariter data, & ad quædam cū additione. Alij uero dixerunt, q̄ à complexione elementalī agebat, quæcunq; in

corpore humano operatur, fundantes se super debilitatem operationis suæ, aut penitus uanitate, quando ipsa datur contra napellum, uel contra uiperam, uel contra fel leopardi, & breuiter contra quodlibet uenenum letale secundum specificam formam. In quibus parum aut nihil uidetur conferre, ut dixit Rasis. Solutio au-

Curatio tem huius dubitationis est, quod curatio
eniuslibet
venenti q-
euor mo-
dis contin-
git, scilicet quia aut frangitur acumen ue-
neni, aut substantia eius resoluitur, aut
ipsum expellitur, aut ipsum per oppo-
sitionem specificam corrumpitur, & ab
eo eius uirtus prorsus aufertur: Exem-
plum primi, est opium, quod frangit eu-
forbium: & castoreum, quod frangit opi-
um. Exemplum secundi, est terra sigilla-
ta, & allium, quæ substantiam ueneni, aut
per uomitum, aut per sudorem resoluunt.
Exemplum tertij, est smaragdus, quæ uen-
enum fugat, & attrahit, usq; in extremitates membrorū. Exemplum quarti, est
forma specifica opposita ueneno, quæ in
naturalib; inuenitur, ut in lapide bezoar,

& in artificialibus, ut in diuina & nobili compositione theriacæ: & permixtione omnium singularium medicinarū, simili confectarum resultatione. Et quia in theriaca est uirtus complexionalis, multarū medicinarum, uenenū frangentium, ideo bene dictum est, quod theriaca est medicina complexionalis ad uenena; & ex positione talī resultat res diuina, quæ potius est ab extra, quam ab intus, scilicet forma artificialis, quæ omni ueneno opponitur: & ideo bene dictum ē, quod ipsa bezoar est omnibus uenenis: licet magis, & minus. Et licet quædā sunt, magis bezoar ad quædam uenena, quam ipsa: Verum ipsa est ad omnia. Et ideo mater omnium medicinarum, à medicis est appellata.

Theriaca
mater o-
mnium me-
dicinarū

De lapide Begaar ex Pandectis

LApis Begaar, Latine, lapis liberans à uenenis, Arabice Hager. Begaar est nomen Persicum, & est expellens nocumentum, & hoc nomē cadit in uīm, et est, q̄ cadit super omnem medicinam conuenientem alicui ueneno, eo q̄ resistat

E iiiij

virtutis eius, & expellit nocumtum eius propter proprietatem, quae est in eo, & secundum quod cadit super lapidem notum, qui conuenit omnibus uenenis calidis & frigidis, cum tota sua substantia & resistit ei bibus, aut suspensus super patientem.

**Colores Begoarla
pudis.** Colores lapidis Begaar sunt multi. Nam ex eo est citrinus, uelut purulentus, & machaici. Et ille, qui partipat uiriditatem, & ille qui albedini. Melior uero omnibus est citrinus, & plus purulentus. Et in hoc differt Excerasten cum Begaar, & exposicio eius est contra uenenum, & minera est in terra Sui & Indiae, & in terris orientis, & multilapides assimilatur ei, qui non habent suam proprietatem nec approximant ei & in operationibus aliquibus, & quidam est, qui dicitur cohebori, & marina, & est lapis, in quo non unus, sed multi errant, in alio, qui dicitur chimdes, & est lapis multae bonitatis, mollis tactu, mollitiae sine superfluitate. Et idem autoritate Rasis Begaar est lapis citrinus mollis, non habens saporem. Unde & lapis est uergens ad cunctitatem & albedinem, habens colorem

**Virtus &
operatio
lapidis
begoar.**

uini, & est splendens, sicut lumen, & est leuis. Posse Serapio lapis Begaar conuenit uenenis, & quando babitur ex eo pondus ij. granorum hordei, aut linimentum fiat cum eo supra morsus, liberat a morte, & expellit uenenum per sudorem, & quando ponitur lapis in annulo, & ponitur in ore illius, qui sumpsit uenenum, & fugit eum aliquantulum, conuenit ei. Et quando tangitur cum illo lapide aculeus scorponis, prohibet ab eo potentiam pungendi. Et si teritur ex eo pondus duorum granum hordei, & dissoluatur in aqua, & ponatur in ore serpentis, suffocat ipsum statim, & occidit. Et ego uidi in ipso sufficientiam, ad auferendum nocumentum, & erat lapis ille, quem uidi, uergens ad citritatem & albedinem, habens colorem uini, & cum hoc erat leuis, splendens sicut lumen. Etiam uidi in eodem, sufficientiam illam, quam non uidi in alia medicina simplici. Imo quod etiam non uidi theriacis cōpositis. Vnde lapis iste Begaar conuenit ueneno scorponis, & idē auctoritate Rasis lapis Begaar conuenit ueneno scorpio.

DE REMEDIIS

nis; quando portatur in annulo, & scul-
petur in eo imago scorpionis, signo sagia-
tario ascidente, deinde sigilla cum eo oli-
banum luna existente in scorpione, quod
tritum exhibe patienti ad potandum, &
euadet ab dalla anarach. i. a ueneno. Vidi
lapidem Begaar amari a custoditore le-
gis dei, & est uerum, quia ipse emis hunc
lapidem, & dedit in pretium huius palae-
gium Cornubae in principio guerræ.

FINIVNT PETRI DE

Abano remedia uenenorum.

SEQVNTVR CARMINA 75

De uenenis ex Q. Sereno Samonico.

De uenenis prohibendis.

Vtitutus fias infestæ fraude nouerce,
Vel quicunq; tuo carpetur liuidus auctu,
Non expectatis eat obuia cura uenenis,
Ante cibos igitur iuglandis foetus edatur,
Produnt electri uariantia pocula uirus.
Præterea coctæ querno cum corticæ lymphæ.
Conueniunt potu. dimersa ue fucus oliuo.
Sepe etiam raphanum prædixit numen edendum,
Antidotus uero multis mithrydatica fertur
Con sociata modis, sed Magnus scrinia regis
Cum raperet uictor, uilem deprendit in illis
Synthesin, & uulgata satis medicamina risit.
Bis denum rutæ folium, salis & breue granum,
Iuglandesq; duas terno cum corpore fucus,
Hæc oriente die parco conspersa lyæo,
Sumebat metuens, dederat quod pocula matrī

Huius An
tidoti & e-
ius compo
sitiōis me
minit pli.
lib 32, c. 2.

De uenenis datis:

Si nequit infandum præuertere cautio uirus,
Proximus ille gradus data pocula pellere curat
Lac asine placideq; bonis prodeesse loquuntur,

Betonicam ex paruo sumunt pleriq; lyeo.
 Quod si hederæ succos (quæ truncos implicat altos)
 Instilles paruis, poterunt haud ulla nocere
 Pocula, quæ quisquam sœuis uitiauerit herbis.
 Si quis hyoscyamum gustarit, lacte capellæ
 Exhausto, rabidos poterit mulcere furores.

Ab homine uel a simia morsis.

Sive homo seu similis turpissima bestia nobis
 Vulnera dente dedit, virus simul intulit atrum,
 Betonicam ex puro prodest assumere Baccho.
 Nec non & raphani cortex decocta medetur,
 Si trita admorsis fuerit circumlita membris.

Serpentium morsibus, & uenenis pellendis.

Cypid non quisq; longe neq; cæde larissæ
 Fulmine non gladij, uolucris nec felle sagittæ,
 Quam cito uipereo potis est affligier ictu
 Quare aptam dicamus opem, succosq; medentes,
 Cui nocuit serpens fertur, caput illius apte
 Vulneribus iungi sanat quæ sauciat ipsa.
 Ut larissa curatus Telephus hastæ,
 Proderit & caulem cum uino haurire fabuci,

Aut coctum raphani librum tritumq; ligare
 Siue etiam excelsa folium de mole cupressi,
 Mandabit lacteus caprifici succus opellam
 Aut Tithymallus atrox uulnus contrita perungit;
 Carduus est nondum doctis fullonibus aptus,
 Ex illo radix tepido potatur in amni.
 Ceruino ex foetu commista coagula uino
 Sumuntur que res membris agit atra uenenda.
 Aut ferula radix potatur in hymbre lyæi
 Betonicæ ue leues, gallinæ aut iura uetustæ,
 Si uero horrendum uulnus fera iecerit aspis
 Vrinam credunt propriam conducere potu.
 (Varronis fuit ista senis sententia) nec non
 (plinius ut memorat) sumpti iuuat hymber acetum.
 Dicendum, & que sit precox medicinamentum,
 Cautio namq; potest diros præuertere morsus,
 Si iecur exectum tardo de uulture portes,
 Erucis uel si totos perduxeris artus,
 Quas prius attritas uehementi spargis acetum;
 Aut tu ceruina per noctem in pelle quiescis,
 Aut genere ex ipso dentem portabis amicum;
 Toxicæ præterea qua sint pellenda medela;

lib. 18. c. 8.

Expediam, sanguis poterit prodeſſe caninus
 Qui facili potu antidotos imitatur honestas.
 Vis & mirificos cautus prædiscere odores.
 Accensis quibus arcetur teterrima serpens.
 Aut styracem torres, aut duri uulturis alam,
 Vel nepetam, aut frondem rigide stirpemq; myricæ.
 Ictibus scorpii, & morsibus mu-
 ris cæci, siue aranci.

Sunt minimæ species, sed direæ uulnera pestis.
 Quæ magis in tenui latitantes corpore fallunt.
 Scorpius & grauis est & araneus, hæc mala semper
 Captant securos multa iam nocte sopores,
 Et documenta dedit nobis prostratus Orion,
 Magna quod exiguis perimantur membra uenenis.
 Et quum uulnus atrox incusſit scorpius ardens,
 Continuo capitur tunc digna cæde retusus,
 Vulneribusq; aptus fertur reuocare uenenum.
 Aut calidis pelagi lymphis loca læſa fouentur,
 Siue meri potu dissoluitur improba pestis.
 Ad cunctos autem morsus ictusq; minorum
 Cascus aptus erit pauidæ de lacte capelle,
 Cunq; hoc assumi debebit origanus herba.

EX Q. SERENO.

Hæc duo mirificis curabunt icta medelis.
Nec non peniculo calidum annectetur anethum.
Aut uiuum sulphur sicca cum fece lyæi
Exiguo piperis cerebrum conspergito galli,
Quo lita sanescunt depulso membra dolore.
Sin autem muris nocuit violentia cæci,
Quæ sola signauit uoluendis orbita plaustris;
Uinc, mira datur uili de puluere cura.

FINIS.